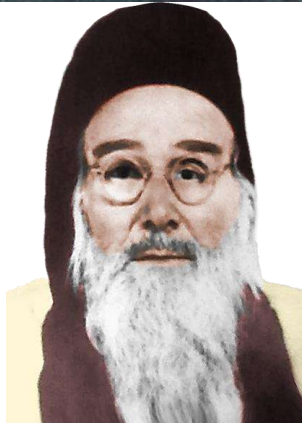
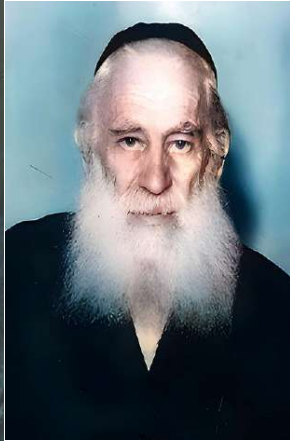
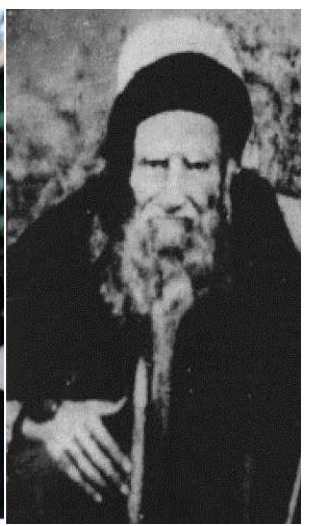

פניני הצדיקים

לעדכוני, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

מיטב השידורים מגדולי הרבנים

ללא פרסומות. ללא חדשות. ללא פוליטיקה.

האדינו לשידור החי | 03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il

במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

הגאון הרב יהודה ליווא זצ"ל הידוע בכינויו **המהר"ל מפראג**: נולד בשנת ה'תר"פ (1520) בפוזנא שבפולין לאחר שמשפחתו היגרה מאשכנז. היה הצעיר במשפחה של ארבעה בנים. כשגדל נסע ללמוד בישיבות בפולין. בשנת ה'שי"ג (1553) התמנה כאב בית דין בניקלשבורג וכרבן של כל קהילות מוראביה, שם כיהן כ-20 שנה. בשנת ה'של"ג (1573) עזב את הרבנות ועבר להתגורר בפראג ללא כל תפקיד רבני. בשנת ה'שמ"ג (1583) עבר רבינו לפוזנא וכיהן בה כרב ארבע שנים. בשנת ה'שמ"ח (1588) חזר לפראג ועל אף שלא היה בעל תואר רשמי, נחשב למנהיגם של יהודי פראג. בשנת ה'שנ"ב (1952) שב לפוזנא ובה כיהן כרבה של פולין. בשנת ה'שנ"ט (1597) חזר לפראג כאב"ד ורבה של פראג. מגדולי ההוגים בישראל. עסק גם בקבלה ובצירופי שמות. סיפור הגולם המונח בביהכ"נ הישן בפראג, מיוחס לו. נפטר ב-י"ח אלול ה'שס"ט (1609). חי כ-89 שנים. ציונו בפראג.

אביו: ר' בצלאל מוורמייזא. אישתו: מרת פרל (בת ר' שמואל שמעלקא רייך). **מתלמידי:** הגאונים ר' יום טוב ליפמן הלר (תוספת יום טוב), ר' דוד גנז, ר' אליהו לואנץ, ר' שלמה אפרים מלונטשיץ (מח"ס כלי יקר). **ילדיו:** בן אחד ושש בנות. בנו, הגאון ר' בצלאל (חברו של הרמ"א והם למדו יחד אצל ר' שלום שכנא הרב בלובלין). **מחתיניו:** הגאון ר' יצחק כ"ץ (היה נשוי לשתי בנותיו. בתחילה למרת לאה ולאחר שנפטרה נישא למרת פייגלה. שימש כאב"ד בניקלשבורג). **מספרי:** **יגור אריה**- פירוש על רש"י **יגבורות ה'**- פירוש על הגדה **ידרוש לשבת שובה** **ידרך חיים**- על פרקי אבות **ידרוש לשבת הגדול** **ידרוש על תורה ועבודה** **יפסק על עגונה** **ינתיבות עולם**-מוסר ומידות **יבאר הגולה**- אגדות התלמוד **ינצח ישראל**- גלות וגאולה **יתפארת ישראל**-מעלת התורה **יאור חדש**- מעלת התורה **ינר מצווה**- על חנוכה.

אימו, שהיתה מעוברת עם המהר"ל נעשה לה נס כאשר עגלון גוי שראה אותה **החליט לרמוס אותה ואת עובריה**. הוא החל ברכיבה מטורפת לעברה. לרוע מזלה, השביל היה צר. היא נלחצה לעבר אחד הקירות כאשר פניה מופנות לקיר. **נעשה לה נס ונוצר כמין שקע בקיר** ויכלה להצמד לקיר כאשר ביטנה בתוך השקע. עד היום ניתן לראות את הקיר עם השקע.

באותה תקופה, הגויים היו מעלילים על היהודים שמכינים מצה שמורה בפסח עם דם נוצרי. עלילות המוכרות גם כיום בשם 'עלילת דם'. מטרת הגויים היתה לפרוע ביהודים פרעות. לשדוד את כספם, להתנכל ולהורגם. הם ניסו שוב ושוב להעליל על היהודים. אם באמצעות לקיחת גווית גוי, והשלכתו בחצרו של רב היהודים והכנסת בקבוקים המכילים את דם ההרוג בתוך בית-הכנסת ואם בשיטות אחרות מגוונות.

לידתו של המהר"ל מפראג הצילה את הקהילה מעלילת דם. אמו, היתה מעוברת. והנה, בליל-הסדר, חשה אמו בצירים. מיד רצו כל בני הבית **בכדי לקרוא למיילדת**. תוך כדי מרוצתם, הבחינו בהם שני גויים אשר רצו להשליך לביתו של אביו, גווית גוי ולהעליל כי יד היהודים היתה במעל.

כשראו קבוצת יהודים הרצה לעברם, חששו כי הבחינו בהם. ולכן הם החלו לרוץ לכיוון השני. בני הבית רצו לכיוון המיילדת. והגויים, בורחים מהם. לאחר ששני הגויים הגיעו לפינת הרחוב, לפתע, שני שוטרים הבחינו במרוצתם וצויו עליהם לעצור. לאחר שנעצרו, נשאלו: "מה יש באמתחתכם?" **בירור קצר העלה כי בתוך חזיר שחוט הוכנס גווית נער שמת אך לפני מספר ימים.** למחרת, כשהתגלה מעשה הנס הגדול בזכות אותו עולל, הכתירו אותו ואמרו שהוא יציל את היהודים מן הפרעות של הגויים.

כשגדל המהר"ל, הבין כי בדרך טבע לא יוכלו לגבור על עלילות הדם. כומר אכזרי בשם טדאוס היה ידוע בשנאתו העזה כלפי היהודים ועלילות הדם הם פרי מעללו. לפיכך, עשה תענית חלום. התשובה היתה כי **עליו ליצור גולם והוא שיושיע את עם ישראל**. והנה, בלילה אחד. קרא הוא ולעוד שני תלמידיו. הם הלכו לתוך מעבה היער. שם צר הרב צורת גולם מן האדמה והחל מקיפו מספר פעמים.

המעשה נשנה שוב ושוב כאשר בכל פעם תלמיד אחר היה מקיף את הגולם **ובשימוש בקבלה מעשית החל הגולם להעלות קרום וגידים**. בסיום התהליך, הגולם קם על רגליו כאחד האדם. צורתו הטילה חשש בקרב העיירה, הוא היה ענק, צורתו מוזרה, ולא שוחח כלל. ובאמת, הגולם הציל לא אחת את עם ישראל מעלילות דם.

בתקופת המהר"ל התעורר באזורו גל של עלילות דם כנגד היהודים, שהעמיד אותם בפני סכנת גירוש. המהר"ל התייצב מול גל זה והתווכח עם כמרים על שקריות ההאשמות. **על פי הספר נפלאות המהר"ל**, נערך ויכוח בכתב עם ארבע מאות כמרים. בסופו של דבר קיבל הקיסר את דעתו, ושלל את הטענה שיהודים מכינים את מצות הפסח שלהם מדם אנושי.

לאחר המעשה בו הכומר טדאוס הרשע ניסה להעליל עלילות דם ונתפס בשיקרו הודות ליוסלי הגולם (הכומר לקח נער גוי ושילם לאמו במיטב כספו. לאחר מכן שחט את הגוי והטמינו. לאחר מכן שילם לגוי שיעליל שראה את הרב חוטף את הנער ושחטו. הרב נלקח למאסר אולם הוא הספיק לשלוח את הגולם לחפש את הגויה ולהחביאה במקום אחר. הכומר היה הראשון בצוות החיפוש למציאת הגויה, אולם בהגיעו למקום הטמנת הגויה נכונה לו הפתעה, הגויה נעלמה. כאשר החלה החקירה והתגלו סתירות, **העד נשבר והודה כי יד הכומר היתה במעל והכומר שיחד אותו בשלמונים רבים לצורך מתן העדות**. ובסיכומו של עניין, נגזר על הכומר המתועב גזר (דין מוות). לאחר מכן, היה רווחה לעם ישראל.

לאחר מכן, המהר"ל ביטל את הגולם מחיותו. לפי המסופר נותרו שרידי גופו מונחים בעליית הגג של בית הכנסת עד ימינו. ואף אחד לא יכול לעלות לעלייה ולא להנזק. ביטולו של הגולם נעשה באופן הבא: על מצחו של הגולם היו חקוקות האותיות "אמת", וביטול חיותו בוצעה על ידי הוצאת האות א' (שהוא אלופו של עולם- הכוונה לקב"ה הנותן חיות) וכך שהכיתוב הפך ל"מת".

המקובל הגאון הרב משולם שרגא פייבוש היילפרין זצ"ל - נולד בשנת ה'תק"ע (1809) בברזאן. דור עשירי לרבינו המהרש"ל, ובן אחר בן לרבינו אלחנן מבעלי התוספות. אימו ע"ה היתה מצאצאי הרה"ק רבי משולם פייבוש מזבריז (מח"ס 'יושר דברי אמת'). כבר כשהיה צעיר לימים הפליא את כל רואיו בתפיסתו המהירה ובכח זכרונו העצום. בור סוד שאינו מאבד טיפה. שקידתו והתמדתו היו לשם דבר. הוא עשה חיל בלימודיו ועלה מעלה מעלה במעלות התורה והיראה. כשהיה נער נהג בפרישות ובחסידות. לאחר נישואיו המשיך לשבת באהלה של תורה, כשהוא מוסיף התמדה על התמדתו ופרישות על פרישותו. לאחר שמלאו לו עשרים שנים, ולאחר שמילא את כריסו בש"ס ופוסקים, אביו התחיל ללמדו קבלה. תוך זמן קצר רכש בקיאות עצומה בזוה"ק ובכתבי האריז"ל. הזוהר הקדוש וכן שמונת השערים ושאר כתבי האריז"ל היו שגורים על לשונו, ובהם הגה יומם ולילה.

לאחר פטירת אשתו, נישא בשנית וגר מספר שנים סמוך לשולחן חותנו ברופשיץ. בשנת ה'תר"ה (1844) לאחר פטירת אביו, התחיל לשמש ברבנות בברזאן. אולם, קמו לו מתנגדים - בעיקר נגידי הקהילה. הם הצליחו להורידו מכסא הרבנות. רבינו נשאר שם והמשיך להנהיג את עדת החסידים. לאחר זמן חזר למקומו ברבנות בברזאן. כל עבודתו הקדושה של רבינו היתה בהסתר ולימוד התורה היה ללא פניות. עורר פעמים רבות את תלמידיו ושומעי לקחו אודות מעלותיה העצומות של מצות הצדקה. כל עני ובעל מכאוב היה הולך לבית הרב ויוצא עם נדבה הגונה. היה מפריש חומש מממונו ומחלק לעניים. האיר פנים לכל אדם. בעל רוח-הקודש. נפטר ב-י"ט אלול ה'תרל"ו (1876). חי כ-67 שנים. ציונו בברזאן. בנו, רבי אברהם זרח אריה יהודה ליבוש, מילא את מקום אביו.

אביו: הגאון המקובל ר' נפתלי הירץ (אב"ד ברזאן. היה מהחבורה הקדושה של ה'חווה מלובלין').
נשותיו: מרת חיה לאה ליפשיץ (זיווג ראשון - בת הגה"ק ר' חיים ליפשיץ אב"ד בברקא). מרת חנה (זיווג שני - בת הרה"ק רבי אשר ישעיה רובין מרופשיץ). **מרבותיו:** אביו, הגאון ר' נפתלי הירץ, האדמו"ר ר' אשר ישעיה רובין מרופשיץ (מח"ס 'אור ישע'), האדמו"ר מרן רבי שלום רוקח מבעלזא, הרה"ק רבי אריה לייב ליפשיץ מווישניצא (אריה דבי עילאי), הגה"ק ר' אברהם דוד מבוטשאטש (מח"ס 'דעת קדושים'), הרה"ק ר' שמעון ליקובר מירוסלב, הרה"ק ר' יהודה צבי הירש אייכנשטיין מראזלא, הרה"ק ר' מאיר לייפר מפרמישלאן, ור' חיים מצאנז (ה'דברי מבוטשאטש).
ילדיו (מזיווג ראשון): ר' חנניה יוסף, מרת טשארני (נישאה לר' יעקב יעקבא היילפרין אב"ד"ק סוקוליבקה, מח"ס 'יעקב לחוק' על חוק לישראל). **ילדיו (מזיווג שני):** רבי ישעיה אשר (נפטר כבן 18 שנים בלבד) ורבי אברהם זרח אריה יהודה ליבוש.
מספריו: ישפת אמת - חידושי תורתו.

בהקדמה לספר 'אמרי יהודה' סיפר בנו, הגאון רבי אברהם זרח אריה יהודה ליבוש: "בשנת ה'תרכ"ז ליל יוה"כ אחר חזרת הספרים לארון הקודש עמד אבי ומורי על רגליו, ופתח ואמר ברוב בכיה: 'למען יזמך כבוד ולא ידם ה' אלקי לעולם אודך' (תהילים ל, יג). יש ב' בחינות שבהם מודים ומשבחים לקב"ה: האחת על הטובה, בעת שהקב"ה משפיע חסדים טובים לאדם בעושר וכבוד, אז ההודאה והברכה לקב"ה מרוב טוב, והשניה על הרעה ח"ו ביסורים של אהבה שהוא מיתת בניו רחמנא ליצלן, ובכל מה דעביד רחמנא לטב עביד וצריך האדם לקבל באהבה ודום לה' וכמו שנאמר באהרון: 'יָדָם אֶהְרֹן' (ויקרא י, ג) - שלא הרהר אחר מידותיו של הקב"ה וקיבל הכל באהבה ושמחה". רבינו הוסיף ואמר: "מכה אחת עוד נוכל לסבול. אבל לא שתיים, לשני מכות אין לנו כוח". בשעה שאמר את הדברים לא הבינו החסידים כוונת ופשר דבריו ולמה ירמזו דבריו ומדוע הזכיר את אהרון על פטירת שני בניו ואמר שרק מכה אחת יוכל לסבול.

כעבור מספר חודשים, ביום א' של חנוכה, שני בניו חלו: הגאון ר' ישעיה אשר והגאון ר' ליבוש. שניהם חלו במחלה קשה ומסוכנת רח"ל והגיעו עד שערי מוות. לבסוף נפטר בנו ר' ישעיה אשר אחיו, ר' ליבוש כתב עליו - 'אחי הגדול ירא ה' מו"ה ישעיה אשר ז"ל שהיה בן שמונה-עשרה שנים ונפטר ב-ח"י טבת ד'תרכ"ז", ובנו רבי ליבוש התרפא ב"ה לגמרי ממחלתו ועוד האריך לאחר מכן לחיות עוד שנים ארוכות. אז ראו הכל בחוש כי דברי רבינו נאמרו ברוח הקודש בליל יוה"כ לאחר שחזה את אשר יארע לשני בניו הקדושים לאחר זמן, והקדים רפואה למכה בתפילה שעשתה מחצה.

לפני פטירתו, קרא לבנו וציווה עליו כי כמו שבחיי חיותו הידר מאוד במצוות הכנסת אורחים וביתו היה תמיד פתוח לרווחה, כך רצונו שגם אחרי מותו פתח האוהל שעל ציון קברו יהיה פתוח בכל עת ולא ינעלו אותו. בנו הקפיד מאוד לקיים את צוואת אביו בכל עת. למרות ששומר בית החיים היה בא אליו בטענות שלכבוד הצדיק הוא דורש שהאוהל יהיה סגור על מנעול ובריוח כדי שרועי הסביבה לא ינהגו במקום מנהג ביזיון, עם כל זה לא הסכים שינעל את השער והשגיח שתמיד יהיה פתוח לרווחה לכל מי שרוצה, כרצון אביו הקדוש.

פעם כשנכנס בבוקר לבית המדרש, סיפר למקורביו כי פלא הוא בעיניו שאביו הקדוש התגלה אליו בחלום ופנה אליו בתרעומות על אשר לא הטיב להשגיח שלא ישימו מנעול על אוהל קברו. יום קודם לכן השומר התקין מנעול על הפתח, ואיש אחד שרצה להיכנס לשם נמנע מזה. רק יצאו הדברים מפיו ואחד מהנוכחים נפל והתעלף. לאחר שהעירו והשיבו את נפשו סיפר בהתרגשות שאצלו קרה הסיפור. מנהג קבוע לו ביום הזיכרון של הוריו, כשבא להשתטח על קברם ולהדליק נרות, הוא ניגש אחר כך להשתטח גם על ציונו של רבינו ומדליק שם כמה נרות. אתמול חל היארציט של אביו ובא כמנהגו לבית החיים. כשרצה להיכנס לאוהל, מצא אותו נעול.

מכיוון שהיה עייף ויגע, התעצל לטרוח וללכת לבקש מפתח בעיר ולשוב לאחר מכן אל האוהל. הוא ביטל ממנהגו ולא הדליק נרות על ציון הצדיק. לאחר מכן התברר שהשומר התקין מנעול בלי רשות והסכמה. היה זה פלא לעיני כל עד כמה צדיקים יודעים מה קורה בעולם הזה ורוצים בהמשך קיום מצוות ומעשים טובים.

הרב הצדיק מנחם בצרי זצ"ל: נולד ב-י"ח מנחם אב ה'תשד (1944). נצר למשפחות המפוארות של ה"בן איש חי" ור' יהודה פתיה. עוד מנעוריו ניכר היה בו כי לגדולות נוצר. בילדותו למד בת"ת "בית אהרון", ובנערותו למד בישיבת 'פורת יוסף'. לאחר נישואיו עבר ללמוד בישיבת "נווה ארץ", בבאר יעקב. ולאחר מכן בבני-ברק.

לפני כ-35 שנים היה הרב הראשון להקמת מוסד המיועד לספרדים הידוע עד היום בשם "סוכת דוד". באותו זמן היה כבן 28 שנים בלבד, והקשיים לבניית ולאחזקת המוסד היו מהותיים על מאוד. הרב מסר את נפשו וטס לחו"ל כדי לגייס כספים, אולם זו לא הייתה הסיבה היחידה, המטרה הנוספת הייתה לחזק את הקהילה אליה הגיע, תוך כדי שימוש כמורה דרך לאנשים. בכל דבר מצווה שם הוא, בעזרה לנזקקים, שלום בית, חינוך, שידוכים וכו'.

התרחק מהמחלוקת כמפני אש. אוהב שלום. יכול היה לשוחח עם כולם, לא משנה מהו מעמדו: רב, ילד קטן, נהג מונית, הרבנים הראשיים לישראל- תמיד היה מפלס מסילות בלבבותם ומדבר בגובה העיניים. יחד עם זאת היה אהוב על כולם. היו אנשים שתלמוד תורה היה כצינים בעיניהם. גם כאשר היו מפריעים – היה שותק ואומר כי הכל מהשמים. לא היה מפסיד תפילה בציבור בשום פנים אופן. גם כאשר היה חולה ואושפז בבית"ח בארה"ב, היה מדדה ע"מ להגיע לביה"כ.

אף בתפילת שחרית של ר"ח אלול לא ויתר על תפילה במניין- אך כוחותיו לא עמדו לו ובפתח ביה"כ נפל והתמוטט כאשר סכנה נשקפה לחייו. רק כשגברה עליו מחלתו ואפילו ללכת לא יכול- היה מתפלל לבד. הקרין חום ואהבה וכולם חפצו בקרבתו. כאשר ביקש מאן דהו לפתוח תלמוד תורה- לא היה חושש לתחרות, אדרבא, היה מסייע בכל כוחו לפתיחת הישיבה החדשה. נפטר ב-כ' אלול תשס"ז (2007). ציונו בהר המנוחות. חי כ-63 שנים. ההלווייה התקיימה בהשתתפות אלפי אנשים ובהשתתפות הרבנים הגאונים: הראשל"צ הרב מרדכי אליהו זצ"ל ויבלט"א הראשל"צ שלמה עמאר ועוד גדולי ישראל. נטמן ליד הוריו וליד ציונו של הגה"צ יצחק כדורי זצ"ל.

אביו: ר' יוסף. **בניו:** ר' אליהו, ר' יעקב, ר' יצחק, ר' מאיר, ר' דוד. **מרבתי:** ר' יהודה צדקה זצ"ל, ר' עזרא עטייה זצ"ל, ר' מנצור בן שמעון זצ"ל.

כאשר חלה הרב והיה צריך לטוס לביה"ח בניו-יורק, התלווה אליו בנו, ר' יעקב. לידו התיישב אדם הרחוק מתורה ומצוות. כאשר ראה ר' מנחם את אותו אדם, קם ממקומו ופנה לשוחח עימו. לאחר התפילין תשמח עד מאוד את אביו החולה. בסיכומו של עניין הסכים ההלך להניח תפילין, עוד באותה טיסה הניח לו ר' יעקב את התפילין.

בסיום הטיסה, שאל ר' מנחם את אותו אדם היכן הוא מתאכסן. האדם השיב כי עדיין אינו יודע היכן ישהה. ר' מנחם כהכרת טובה על כך שהניח את התפילין, על אף חוליו במחלה וחולשתו הרבה, אמר לאיש: "אתה בא איתי ואני אדאג לכל מחסורך". ביחד הם נסעו במונית משדה-התעופה. ר' מנחם נכנס לאחד מבתי-המלון הידועים וביקש מהם שידאגו לו לחדר טוב.

אולם כאן עדיין לא תם סיפורינו. בהגיע זמן ארוחת הערב, ר' מנחם בעצמו עלה לחדרו של אותו אדם, ונקש בדלת לאחר מכן אמר לאותו הלך זר שהכירו רק בטיסה כי יצטרף אליהם על מנת שישעו יחד עימם את ארוחתם. ניתן היה לראות ולהרגיש כיצד הרב אוהב כל אחד, וכיצד מקבל בסבר פנים יפות את כולם.

"אדם גדול ניכר כשהוא חולה", מספר בנו, ר' יעקב, "בזמן מחלתו שהינו בשבת אחת בבית-מלון. החדר היה ממוקם בקומה האחת עשרה!. לאחר התפילה פניתי לאבי ואמרתי לו כי יחכה לגוי העולה במעלית ויצטרף אליו, שהרי לכך יש היתר בשל היותו חולה. אבי סירב בכל תוקף וקבע נחרצות כי אין זה משנה אם הוא חולה והוא יעלה ברגל! כאשר הגיע לקומה ה-11 ופתח את דלת החדר, לא עמדו לו כוחותיו והוא ישב על הרצפה מחמת חולשתו.

"כאשר היינו בחו"ל", מספר בנו, ר' יעקב, "בכל ימי החול היה אדם אחד הלוקח אותנו בכל יום אותנו לבית-הכנסת. כשהגיע יום השבת, אבי העדיף להתפלל בבית-כנסת ספרדי. אולם אותו אדם פנה אל אבי ואמר לו כי הוא בעל קורא בבית-הכנסת מטעם חב"ד. אבי, שהרגיש את חובת הכרת הטוב לאותו אדם על כך שלקח אותו לבית-הכנסת, ולפיכך על אף שהעדיף את הנוסח הספרדי, הלך עימו לבית-הכנסת מטעם חב"ד".

"דוע כי בחול ישנם מספר סוגי הכשרים, הכשר OU הנו אחד בארה"ב, אבל הכשר המסומן כ-OU הנו חלבי. כאשר חלה והיה צריך לאכול מוצר לרפואתו בעל הכשר OUD- סירב בכל תוקף. כשניסיתי לשכנעו בהטעימי כי הוא זקוק לכך בשל היותו חולה, פנה אלי בתמיהה ואמר: "וכי אם חולים מותר לזלזל בהכשר?".

גם בשעותיו האחרונות והקשות ביותר, טובת הזולת הייתה מול עיניו. בכל שנה בחודש אלול היה עושה את שמחת בית-השואבה והיה דואג לחלוקת מזון לנזקקים. בחודש אלול האחרון אמר שהשנה לא צריך לעשות את שמחת בית-השואבה אבל אסור להפסיק את חלוקת המזון לנזקקים היות ועיניהם נשואות אליהם. ובאמת הרב לא זכה לעשות את שמחת בית-השואבה, אבל להאכיל את המשפחות הנזקקות זכה גם זכה. ובאמת כפי בקשתו התקיימה החלוקה לעילוי נשמתו.

בנו, ר' יעקב מספר כי הרב עזר לפתוח תלמודי תורה רבים. ביניהם תלמוד תורה באילת. בדרכו חזרה מאילת הרב היה אמור לעלות למטוס מאילת לירושלים, אולם הוא הפסיד את הטיסה. כדרכו בקודש נהג לומר: הכל מאת ה'. לפיכך עלה על מונית. לצידו ישב אדם רחוק מתורה ומצוות, הרב במשך כל הנסיעה דיבר על לבו. **לאחר כארבע שעות! בסיום הנסיעה אותו אדם קיבל על עצמו לשמור שבת ולהניח תפילין! כיום הוא אברך שומר תורה ומצוות.**

כאשר עצרו אותו שוטרים ברכב לבדיקה שגרתית, היה משוחח עימם ושואל מאיזו עדה הם ומרבה בדיבורו. לאחר מכן היה מבקש מהם שיניחו תפילין בהגיעם לאזור התלמוד תורה. **ניתן היה לראות שוטרים הנכנסים לישיבה ומניחים תפילין.**

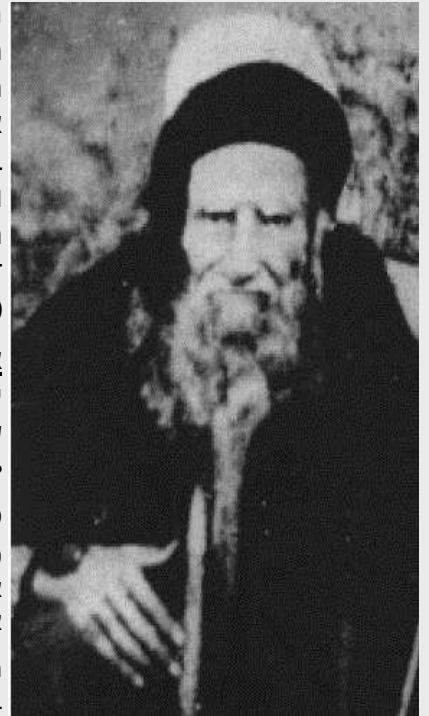
לאחר שרבנו חלה, הוא אושפז בבית-החולים 'נברסקה' בארה"ב כדי לבדוק אם ניתן לעבור ניתוח. הבדיקה בוצעה ביום חמישי והרב התבשר כי תוך שלושה ימים יקבל תשובה. והנה, למחרת יום השישי, ניגש הרופא הגוי אל הרב והודיע לו כי לצערו, לא ניתן לעשות ניתוח לרב. תשובה זו גרמה לרב התמרמרות היות וניתנה ביום שישי לפני השבת.

"לו לפחות הייתה התשובה חיובית- הייתי מבין מדוע הרופא מיהר לבשר זאת, אולם לתשובה שלילית, מדוע מצא לנכון להודיע זאת לפני יום שבת? מדוע לא יכל להמתין ליום ראשון?", **הבעות פניו גילו כי התשובה לא הסבה לו קורת רוח.** לפני שהשתחרר, **חשב הרב שמא פגע באותו רופא.** הוא ביקש שיבקשו מן הרופא לגשת אליו (באותו זמן הרב היה חלוש ואפילו ההליכה הייתה קשה עליו). הרופא שהעריך את הרב ירד לבקשתו, **והרב התנצל שוב ושוב אם פגע בו ואף העתיר עליו ברכות רבות.**

עוד בבית-החולים ניגשה אל הרב אשה חילונית, כשראתה את מצבו של הרב פנתה אליו ואמרה כי היא נמצאת כאן בשל הולדת בנה, **התינוק נולד ללא כליות והרופאים בארץ לא נתנו שום סיכוי שישרוד.** אולם היא לא אמרה נואש והגיעה לכאן לאחר שגייסה כסף, כאן עשו לתינוק את הניתוח וב"ה הוא כאחד האדם ולכן אל לרב להתייאש. **הרב שהכרת הטוב עמדה מול עיניו על כך שאשה זו עודדה אותו, במשך 15 דקות הלך ברגל כשהוא מדדה לאיטו לחדר תינוקות.** כשהגיע לשם הרעיף על התינוק ברכות מרובות במשך זמן רב.

כאשר היה טס לחו"ל ע"מ להתרים את העשירים, לעיתים קרובות היו ניגשים אליו ומבקשים ממנו כי כאשר הוא מדבר עם אותו עשיר- **אם יכול לדבר גם עבורם ולבקש מהעשיר להוזיל גם עבורם.** הרב מעולם לא אמר "לא" ותמיד דיבר עם העשיר גם על אותו אדם, למרות שע"ז העשיר יתרום פחות עבור מטרתו שלשמה הרב בא להתרים.

הרב ידע את יום מותו, כאשר היה צריך לטוס לבית-החולים "נברסקה" ביקש מבנו, ר' יעקב את הספר חוק-לישראל. כאשר בנו הלך להביא את הספר, הרב החל למנות את הפרשות מדברים **ואתחנן ונעצר בפרשת ניצבים-וילך.** בנו, ר' יעקב הבין שיש דברים בגו וחשש מפרשות אלו. ואכן, **הרב נפטר ב-כ' באלול, בדיוק לפני קריאת פרשת ניצבים-וילך.** גם כאשר הציעו לרב שלראש-השנה יתאחסן בדירה נוחה, **אמר להם כי אין צורך בדבר.** בלילה האחרון לפני פטירתו, אחד מחסידיו סעד את מיטת חוליו. והנה, להפתעתו הרבה, הרב פנה אליו ואמר: **"הרי אשתך וילדיך מחכים לך. אני מבקש ממך לך לביתך."**

חכם מארי חיים קורח זצ"ל - נולד בשנת תקפ"ד (1823) בצנעא שבתימן. למד תורה מפי חכמי עירו. לאחר נישואיו התחיל לעבוד כמלמד תינוקות של בית רבן. בנוסף התפרנס מטוויית ציציות. הרב קבע את מקום לימודו בבית הכנסת 'בית אלשיך'. אנשים רבים היו מגיעים לשם כדי ללמוד תורה מפיו למרות שלא הסכים לכהן כרב בכהונה רשמית, זכה ללמד ולחדש תורה לרבים. היה ידוע בצדקתו הרבה. היה זריז וזהיר במצוות צדקה, ביקור חולים, הכנסת כלה והכנסת אורחים. קבע את מקום הכנסת האורחים של העיר בבית מדרשו. כך זיכה את האורחים בדברי תורה וגם דאג לכל מחסורם. מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר ב-כ' אלול ה'תרע"ד (1914) בצנעא. חי כ-91 שנים.

אביו: ר' יוסף. **מרבתי:** חכם יוסף אלקאורה וחכם אברהם ערשי. **מתלמידי:** מארי יחיאל יצחק הלוי ומארי אהרון הכהן. **מספרי:** **החיים והשלום** - פירוש על התורה, שו"ת וקובץ פסקים, ספר קיצור הלכות לרמב"ם. **ענף עץ אבות** - חידושים על התורה. **נאוה תהילה** - חידושים על תהילים. **נרות זכריה** - דרשות. **קונטרס אורי וישעי**.

פ עם המושל ציווה לאחד מבני קהילת צנעא שיביא לו חבית נפט. האיש יצא לעיירות מסביב, טרח ויגע. ביום שישי לפני כניסת שבת הביא את החבית לביתו. בגלל השעה המאוחרת הניח את החבית שם, וחשב לקחת אותה למושל במוצאי שבת. לאחר הבדלה בצאת השבת לא מצא את החבית. מישהו הבחין בו כשהביא את החבית לביתו, הוא חמד וגנב אותה ל"ע!

הוא רץ במר ליבו לגאון ר' חיים קרח. הוא מצא את הצדיק אומר את הפסוקים לפני הבדלה. הוא ביקש לספר לרבי. רבי חיים רמז לו שימתין עד שיבדיל. בסערת רוחו הוא לא היה יכול לכלוא את רגשותיו ופרץ בבכי מר. כל עמלו היה לשווא. מי יודע איזה עונש המושל עלול להטיל עליו. הוא יכול לגזור עליו מיתה! רבי חיים מסר לו את המטה שלו ואמר לו: "עם המטה הזה תלך בכל הרחובות. במקום שהמטה יעצור, שם ימצא הגנב!". הוא לקח את המטה והסתובב איתו מרחוב לרחוב, מסימטה לסימטה לשווא. הוא חזר לביתו של הרב מאוכזב ועייף להחזיר את המטה. הרב ראה על פי מבט פניו שהחבית לא נמצאה. הרב שאל אותו: "האם המטה לא עצר?" האיש ענה: "לא עצר כלל". הרב שאל: "האם הסתובבת איתו בכל הרחובות?". הוא לפתע נזכר, שברחוב שלו הוא לא הסתובב. רבינו הורה לו לסייר ברחוב שבו הוא גר. הוא הלך עם המטה לפתע המטה עצר ליד הבית של השכן. הוא נקש על הדלת. השכן פתח ושאל לבקשתו.

"נעלמה לי חבית נפט", אמר, "אולי אתה יודע היכן היא?". "לא ולא", השכן ענה. "אם אתה רוצה אתה מוזמן לחפש בבית". האיש הצטער כך שחשד בשכן בחינם. כדי להרגיע את חששו

הוא נכנס לביתו, היא חיפש בכל הפינות, אבל לא מצא את החבית. הוא התנצל לפני בעל הבית. הוא נשא את עינו למרום להצדיק על עצמו דין שמיים. כאשר נשא את עינו, ראה את החבית מוטלת בין קורות הגג.... (אבותינו סיפרו לנו)

התורכים שלטו בתימן באותה תקופה. בין המלך ששלט בצנעא, מוחמד מחמוד אלדין התחילה מלחמה. היהודים שהיו באיזור סבלו מאוד. הרבה מהם נהרגו וחלק נפצעו. שמע הרב הגיע לאוזני המלך. הוא פקד להביא את רבינו אליו. הוא שלח מספר קצינים. הם הגיעו לבית-המדרש שבו רבינו היה. הצדיק לימד שיעור תורה באותה השעה. הקצין ציווה על אחד היהודים להיכנס ולומר לרב שהוא צריך להתלוות אליו למלך.

היהודי עשה כן. הרב אמר לו: "לך תגיד לקצין שאני באמצע לימוד תורה. עכשיו אני לא יוצא!". הקצין שמע את דברי היהודי וחמתו בערה בו. הוא נכנס לבית-המדרש, הוציא את החרב ורצה להרוג את הרב. באותו הרגע שהוא הרים את ידו עם החרב - ידו יבשה. הוא לא היה יכול להזיז אותה והוא גם נעשה אילם. הקצינים האחרים ניגשו לחבר שלהם. הם ניסו להזיז אותו ולדבר איתו. כשראו ששום דבר לא עוזר, הבינו כי מדובר באיש אלוקים.

הם התחננו לפני הרב וביקשו ממנו לשחרר את הקצין מכבליו. בינתיים אנשים רבים נכנסו לבית-המדרש וראו את המחזה המופלא. החברים של הקצין הפצירו רבות וביקשו מהצדיק לשחרר את הקצין. הצדיק אמר: "טוב, אתה משוחרר!". באותו הרגע ידו של הקצין חזרה לאיתנה. הוא החזיר את החרב למקומה וביקש סליחה מהצדיק על שהעז להפריע לו בזמן הלימוד. הקצינים פחדו מהצדיק, יותר מסירוב פקודה של המלך. הם חזרו בידיים ריקות כשהם מספרים על גדולתו של הצדיק. המלך שמע את הדברים והתקשה בהתחלה להאמין. לאחר שאימת את הדברים, הוא לא ביקש יותר שיביאו את הצדיק מכיוון שחשש לגורלו.

אום אחד ניגש אל רבינו יהודי שסבל מבעיות נשימה במשך תקופה ארוכה. הוא פנה לרופאים - אך ללא הועיל. כשראה את רבינו, נפל לרגליו ואמר: "הרב, קשה לי לנשום. שהרב יברך אותי ברפואה שלימה". הצדיק הביט בו ואמר: "רפואה שלימה". אולם הוא לא הרפה. "שהצדיק יאמר רפואה שלימה לאלתר!". רבינו נענה גם לבקשה זו וחזר אחריו: "רפואה שלימה לאלתר". מיד לאחר הברכה, הוא הרגיש שהוא יכול לנשום בקלות. מה שלא עשו הרופאים, עשתה ברכתו של רבינו.

אום אחד פנו אל רבינו וביקשו את עזרתו. "יהודי בשם פינחס יצא לתרבות רעה. הוא מוסר, פונה לשלטונות ומעליל עלילות על היהודים. רבים סובלים בגלל מעשיו". הם בכו וביקשו שהרב יסלק אותו מחיים. הרבי התבונן בפניהם, הוציא את החגורה שלו, זרק אותה על הארץ ואמר: "**פינחס - שיזרק!**". לאחר מכן אמר להם שהם לא צריכים יותר לפחד ממנו ושלא אותם לביתם. כשחזרו לעיר, נודע להם כי באותה שעה שרבינו זרק את החגורה ואמר את דבריו, **פחד עז אחז בפינחס, פחד בלתי מובן. הוא ברח מהעיר בריצה מטורפת. הוא לא חזר לשם לעולם! הם חזרו והודו לו על הישועה.**

הרב הגאון אליהו לופיאן זצ"ל - נולד בעיירה גרייבא בליטא בשנת ה'תרל"ו (1876). בהיותו כבן תשע, משפחתו עברה לאמריקה, אולם הוא ויתר על משפחתו והעדיף ללמוד ולהידבק בתלמידי חכמים בלומז'ה ובקלם. עלה לארץ ישראל לאחר השואה. **מהבולטים ברבני תנועת המוסר במאה העשרים**. נודע כתלמיד חכם גדול בעל ידענות מקיפה בש"ס והתפרסם בעיקר בזכות פועלו בשדה המוסר. **שמירת העיניים הייתה אצלו לשם דבר**. כחניך שיטת 'קלם' היה ידוע כבעל סדר קפדני ושליטה עצמית חזקה. הרב לא היה מסובב את ראשו בלי סיבה ממשית והחלטה מסודרת.

בצעירותו ניהל יחד עם גיסו, הרה"ג יוסף ליב נגדיק זצ"ל, ישיבה קטנה בעיירה קלם שנוהלה בדרך המוסר, ושמה הטוב יצא למרחקים. לאחר כיבוש קלם, תלמידיו החלו להתפזר למקום מגוריהם, ורבנו החל לכתת את רגליו ממקום למקום כדי לעודד ולדבר אל ליבם של בחוריו לבוא וללמוד בקלם. ואכן, הישיבה נפתחה למרות המלחמה, ורבנו נאלץ לכתת את רגליו כדי לגייס כספים. **זכה לגילוי אליהו הנביא**.

בשנות השלושים עקר ללונדון, שם שימש כראש ישיבת "עץ חיים". כשעלה לארץ ישראל בשנת ה'תש"י (1950) סירב בתחילה להעביר שיחות מוסר וביקש לעסוק בלימוד ועבודה מוסרית עצמית. בברכת ה'חזון איש' נתרצה לבסוף להעביר שיעורי מוסר, ורבים נהרו לשמוע את דבריו הנפלאים, שהיה דורש במשך ארבע שעות ברציפות! על אף גילו המופלג באותה העת, הסכים בסופו של דבר לשמש כמשגיח בישיבת **כנסת חזקיהו** בראשותו של הרב נח שימנוביץ. מרגע הגעתו, נהרו תלמידים רבים אליו. הישיבה נתבססה ואף קלטה צעירים רבים מיישובות תיכוניות סמוכות כמו ישיבת בני עקיבא כפר הרא"ה ומדרשית נעם בפרדס חנה. כשנשאל איך זכה לאריכות ימים ענה: **"מיום שעמדתי על דעתי, לא כעסתי על אף אחד משום סיבה"**. לימים, נקרא בירושלים רחוב על שמו, בשכונת רמת שלמה. נפטר ב- כ' באלול ה'תש"ל (1970). חי כ-94 שנים.

אביו: ר' יעקב **אמו:** מרת פריידא **ילדי:** ר' חיים שמואל (מחבר ספר 'רווחא דשמעתא', ראש ישיבת סנדרלנד). ר' אליעזר (ראש ישיבת תורת אמש בלונדון), ר' ישראל נחום, ר' אברהם, ליבה גורוויץ **חתני:** ר' אריה לייב גורביץ (ראש ישיבת גיטסהד), ר' קלמן פינסקי. **מרבתי:** הגאונים ר' אליעזר שולביץ, ר' שמחה זיסל זיו (הסבא מקלם), ר' יצחק בלזר, ר' חיים לייב מישקובסקי. **מספריו:** **ילב אליהו** - דרשות מוסר (בעריכת תלמידיו).

בהיותו גר בלונדון בא אליו אדם אחד **וביקש ממנו מחילה מפני שפגע בכבודו**. אמר לו רבי אליהו, שרוצה הוא לשמוע במה חטא נגדו, ולא רצה אותו האיש לגלות לו את הדבר, אף שדרש ממנו זאת במפגיע, וכאשר על אף כל הבקשות לא רצה לספר את הדבר, אמר לו, שידע שאם אינו מספר לו מה הדבר אין הוא מוחל לו, ועל כן נאלץ אותו אדם לספר את המעשה.

כאשר שמע רבי אליהו את הדבר, אמר לאותו האיש: "דע לך, שיכול אני לומר שאני מוחל לך, אך **מאחר שהדבר אשר בו חטאת נגדי, הוא באמת חמור, לפיכך יודע אני שהמחילה, שאמחל לך לא תהיה בלב שלם**. ועל כן עצתי, שתלך עכשיו לביתך, ותבוא לבקש מחילה בעוד כשבועיים, ובמשך הזמן הזה **אשתדל ללמוד מוסר הרבה על העניין, ואז אקווה שבעוד שבועיים אמחל לך במחילה גמורה ובלב שלם**". וכך היה, אותו אדם שב לר' אליהו לאחר שבועיים הרב אמר: "עכשיו, לאחר שלמדתי מוסר והתחזקתי במשך אותן שבועיים- הרי אני יכול בפה מלא 'אני סולח לך בלב שלם'!". (לב אליהו)

מובא בספר "אור דניאל", כי בפרק זמן כלשהו היה רבינו גר בעיר קלם. כשמשפחתו גדלה, היה צורך לעבור לדירה רחבה יותר, ולכן התחיל הרב לחפש דירה מתאימה. **באותו זמן היה קשה מאוד להשיג דירות, ורק לאחר יגיעה רבה עלה בידו למצוא דירה ואף חתם על חוזה עם בעל הבית**. הוא שכר עגלון וארז את כל הריטיון כדי להביאם לדירה החדשה. כשהגיעו לשם, פגש הרב באדם שאמר לו: **"דע לך רבי שאני עומד להכניס את בתי לחופה, וחיפשתי בכל העיר דירה ולא מצאתי אלא את זו בלבד, והנה באת אתה והקדמת אותי. אם תיכנס לדירה, יאילץ לעכב את החתונה"**. כששמעו בני ביתו של הרב את דברי האיש, התחילו להתרעם על חוצפתו, אולם ר' אליהו ששמע כך פנה לעגלון ואמר: "בבקשה לא לפרק את המטענים, עליך להסיענו חזרה לדירתנו הקודמת". וכל זה מכיוון שהייתה חשובה לו "רחבות המידות" מ"רחבות הדירה".

הרב היה מתאונן, שאין באפשרותו לגמול לאנשים חסד מאחר ואינם מקבלים ממנו, ולכן הנהיג בעצמו, שהיה מעיר את הבחורים כל יום לתפילה. והיה אומר, שעל האדם לעשות חסד בכל יום, ושמח על כך שזוכה לעשות חסדים בכל יום. מי ששמע את הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל עונה **אמן בקולו הרועם- היה שב מיד בתשובה שלימה**. ולא רק עניית אמן, אלא כשהיה הרב מברך ברכה בקול וברהיטות ובהדגשת תיבות הברכה, היה **מרטט בכל גופו**, ולא גופו בלבד היה מרטט, אלא לבות השומעים גם כן היו מרטטים, מקולו המרעים כארי, ומזכיר את השם בסלודין.

כאשר ראה אחד מתלמידיו הנשואים מאחר לישיבה באופן קבוע, התעניין מדוע הוא מאחר? אמר לו התלמיד, שהוא גר בדירת מרתף ישנה, ובחורף נורא ואיום שם, יורדים גשמים זלעפות, הקיר נרטב והילדים הצטננו מאוד, ואשתו עובדת, והוא צריך לדאוג לילדים ולקחת אותם לרופא. הרב שמע ומנדעזע, והביע את רצונו לראות את הדירה. הם הלכו יחד לדירה, וראה הרב, שאכן המצב נורא ואיום ובלתי נסבל לגור ובפרט משפחה ברוכת ילדים. אמר לו הרב: "אתה חייב להחליף דירה". ענה לו התלמיד: "אין לי כסף". אמר לו הרב: "אם חייבים, אז אפשר". אמר התלמיד: "אבל אני בקושי גומר את החודש. אמר לו הרב: "אז יוצאים לעבוד. אתה התחייבת לאשתך בכתובה לדאוג לה למגורים". התלמיד חיפש עבודה תורנית ומצא כמשגיח בישיבה, ומשם 'צמח' לתלמיד חכם גדול.

יום אחד, ניגש אליו בחור אחד מהישיבה וביקש רשות לנסוע לחתונה אצל קרובו בעיר אחת שהייתה בתערובת נשים וגברים. וישאל הרב: **"האם אתה יודע שלא יהיה שם פריצות?"** הבחור התחיל לגמגם, כי ידע שכן יהיה שם פריצות, ותירץ את עצמו ואמר: "אבל אבי ואמי ואני נשב בשולחן מיוחד" וסיים באמרו: "לי זה לא יזיק". הרב הזדעזע כששמע דברים אלו ואמר: "שמע נא, אני כבר אחרי שמונים שנה, עין אחת חולה, עין שניה לא רואה בכלל. ואף על פי כן עומד לצאת לרחוב כולי רועד, אני מתמלא פחד שמא אגיע לעברה חמורה חס ושלום. ואתה בחור עם יצרים, ורואה בשתי עיניים, ואומר אתה שזה לא יזיק לך?" והיסב פניו ממנו והלך לו. (לב אליהו)

○ יפר אחד מתלמידיו שבשל בעיות הראיה של הרב ליווה אותו: פעם אחת הלכנו לאיזה מקום ועברנו בשכונת מחנה יהודה, ובכדי לקצר את הדרך הולכתי אותו דרך השוק. פנה אלי הרב בקפידה גדולה ואמר: "מה עשיתם? הלא מפורש ברשב"ם: **אם יש דרך אחרת, אפילו עוצם עיניו, רשע הוא, והאיך הולכתם אותי דרך השוק?!"**

עוד מספר אותו תלמיד: כשהיה הולך ברחוב לא היה מטה את ראשו לצד בשום פנים, רק ישר נכחו. פעם אחת הוזקק לניתוח עיניים והזמן נקבע לשעה שלוש. בשעה שתיים יצא מהבית וחיכינו בתחנה לאוטובוס שיעבור. האוטובוס איחר להגיע. הסבלנות פקעה אצל כל העומדים שם, וכל רגע הטינו את ראשינו לצד שהאוטובוס צריך לבוא לראות אם כבר מופיע באופק. הרב עמד כדרכו בלא לנוע כלל. פתאום כנראה גם לו פקעה הסבלנות והיטה אף הוא ראשו לצד ההוא, אבל מיד הזדעזע, מיהר ויישר ראשו בפחד גדול, התאנח ואמר: "בקלם (ישיבת ידועה בליטא ששם למדו גדולי המוסר) הייתי מקבל מנה גדושה של תוכחה על הטיית הראש שלא לצורך".

פ עם אחת ירד המלווה של הרב עימו מגובה של שלוש קומות והספיקו ללכת כברת דרך מסויימת. לפתע חזר הרב על עקבותיו, ואמר ששכח דבר מסויים למעלה. אמר לו המלווה: "אם כן, אלך אני ואביא מה שהרב שכח". התעקש רבינו ואמר שהוא רוצה ללכת בעצמו. כאשר עלה עימו למעלה, ראה שכל מה ששכח הוא לכבות את האור ולכן עלה בחזרה. תמה המלווה, שהרי יכול לומר לו והיה עולה ומכבה את האור. השיב רבי אליהו: "לא כן, אם לא הייתי חוזר בעצמי, לא הייתי לומד לזכור בפעם אחרת שצריך לכבות את האור!"

פ עם אחד מבחורי הישיבה ניגש אל הרב, ואשל אותו: "ילמדנו רבינו, במה הארכת ימים?", וענה הרב: "תדע לך, מיום עומדי על דעתי, מעולם לא כעסתי על שום איש ולא על שום דבר".

כשעלה הרב לארץ, רבים מראשי הישיבה מהם פנו אליו וביקשו אותו לבוא ולהשמיע שיחות מוסר בפני תלמידיהם, אבל רבי אליהו דחה את כולם, באמרו: "באתי לארץ ישראל כדי לעסוק רק עם עצמי, ולא כדי להתמסר לאחרים". משגברו עליו הלחצים עד מאוד ולא הירפו ממנו, נסע לבני ברק ונכנס אל החזון איש, ובגמר השיחה בירך אותו החזון איש: "עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו להגיד"

התרצה רבינו ובאחת משיחות המוסר הראשונות סיפר משל על אדם שתעה ביער עבות ולא מצא דרך לצאת ממנו. לאחר שעברו עליו כמה ימים גילה אדם אחר. הוא שאל אותו: "אתה יודע דרך מוצא לצאת מהיער?" השיב האיש: "כמוני כמוך, תועה אני ביער זמן רב. אבל יתרון אחד יש לי עליך, שאני יכול לומר היכן לא ללכת" וסיים רבינו ואמר: "וכי אני יכול לומר מוסר? כלום תיקנתי את דרכי שאדע איך יוצאים מהסבך? אבל כן אוכל לומר: מכיוון שזקן אני ועברתי כברת דרך גדולה בסבך העולם הזה, אוכל לומר היכן לא ללכת!"

הגר"א דינר זצ"ל למד בצעירותו אצל רבינו סיפר, כי זכה לשהות בחדרו בשישיבה במשך תקופה מסויימת. פעם התחשק לי לראות כיצד קם המשגיח מהמיטה בבוקר. באותו בוקר התעוררתי מוקדם. המשגיח היה עדיין ישן. שמחתי מאוד שזה עתה אוכל לחזות כיצד מזנק המשגיח ממיטתו לעבודת הבורא. המשגיח התעורר ומכיוון שלא רציתי, שידע שראיתי, עצמתי את עיניי למספר שניות ומיד פקחתי אותן שוב, והנה רואה אני, שהמשגיח כבר עומד על רגליו מוכן ומזומן לעבודת בוראו. לא הצלחתי לראות ברגע הקימה, כפי שרציתי".

מעולם, רבינו לא איחר למניין. פעמים רבות, כאשר שאלו אותו ברמז את שאלת חז"ל: "במה הארכת ימים?" תשובתו הייתה: "כאשר אדם בא למניין בין עשרת הראשונים, הוא זוכה לאריכות ימים". פעם אחת בתחילת ימי אלול היה לרבינו חום גבוה מאוד, הוא נחלש מאוד מחולי זה ונעדר מהישיבה בשבועיים הראשונים של חודש אלול. כשקם מחוליו, סיפר שבשיא מחלתו הגיע חומו לארבעים ושתיים מעלות. בימי מחלתו התקיים מניין קבוע בביתו לכל התפילות, ועל אף חולשתו הגדולה (כמה פעמים מעדו רגליו בהליכתו והיה צריך לאחוז בו שלא יפול), התחזק תמיד וקם ממיטתו, לבש את בגדיו לתפילה והתפלל בקול רם והתלהבות כדרכו בישיבה. (מתוך לב אליהו)

בספר "שאל אביך ויגדך" סופר על גדולתו של רבנו ועד מידת הוותרנות שבו: הרב מליעז זצ"ל סיפר כי כאשר נכנסו הגרמנים לליעז, מיהר וחסף את ספר התורה הקטן שבה לו בירושה וברח דרך חלון ביתו, משם נדד עד שהצליח להגיע ללונדון, שם התאכסן בביתו של אחד האברכים החדדים. אותו אברך מארח הבחין, כי הרב מליעז בא אליו מחוסר כל, רק עם בגדיו לעורו ועם ספר התורה. אמר לו מיד לאורח: "צריך אתה לחפש לך משרת רבנות, כדי שתוכל להתפרנס. יודע אני בית כנסת אחד, שמחפשים עבורו רב, אולי תנסה שמה, אבל אני גם יודע, שהם רוצים לקחת לרבנות את רבי אליהו לופיאן" (שאף הוא הגיע אז ממזרח אירופה ללונדון).

הרב מליעז דחה כמובן את ההצעה: "וכי אני אלך ואקח את הרבנות מרבי אליהו?". והנה, לפני כניסת השבת, מגיע לפתע ר' אליהו לבית וביקש מהרב מליעז לבוא איתו להתפלל באותו בית כנסת. הוא נענה להזמנה. בהגיעם לשם, הושיב אותו ר' אליהו בכותל המזרח, ליד ארון הקודש, ואחרי קבלת שבת, עלה ר' אליהו לבימה ואמר לקהל: "מצאתי עבורכם את הרב המתאים ביותר", והוא התחיל לשבח אותו בשבחים מפולגים, וכשסיים, אמר: "זהו הרב החדש שלכם", ואומנם הרב מליעז נעשה לרבו של אותו בית כנסת. מכאן ניכרת גדולתו של ר' אליהו, ששמע שהרב מליעז הגיע ללונדון והוא זקוק לפרנסה, והוא לא היסס והלך ונתן לו את הרבנות, שהייתה מוכנה עבורו!

○ יפר רבינו: "בזמן מלחמת העולם הראשונה הגיע המצב שהיינו רעבים ממש ללחם. השכנים שבסביבתנו שלחו לקרוא לבניהם בשישיבות, כדי שיבואו ויעסקו במלאכה להרוויח לחם ולשבור רעבון ביתם. אבל אנחנו, היו לנו תשעה בנים, כולם לומדים בישיבות הקדושות. אמם הרבנית לא רצתה בשום אופן, שיעזבו חלילה את הישיבה, אפילו לשעה אחת. השכנות, שראו את מצב הרעבון בביתנו, אמרו לה: 'מדוע אתם מתייסרים כל כך ומדוע אתם עטופים ברעב, קראי לאחד, שניים או שלשה מבניך שיבואו וישביעו את רעבון ביתכם?'. ענתה להם הרבנית בעוז ואמרה: 'עכשיו אינני רוצה שהבנים יעזרו לי, כי יבוא זמן כזה, שאני אהיה מוכרחה לקבל עזרתם, וזה בעולם האמת! לכן רצוני, שיישארו כעת בישיבה, כדי שיוכלו לעזור לי, כשאצטרך לעזרתם!'. הוא סיים ואמר: 'ואומנם, כשנפטרה באנגליה עלינו כולנו על קברה ללמוד משניות ולומר קדיש, ובוודאי שיש לה כעת הרבה נחת מאיתנו'. (לב אליהו)

רבי יוסף שלמה כהנמן, ידוע גם בכינויו **הרב מפוניבז'**: נולד בעיר קוהל בליטא בשנת ה'תרמ"ב (1886). בצעירותו למד בישיבת טלז. לאחר מכן למד שנה בנובהרדוק ושלוש שנים בישיבת ראדין. בשנת ה'תרע"ב (1916) עמד כראש ישיבה בגרודנו. בשנת ה'תרע"ט (1919) לאחר פטירת הרב יצחק רבינוביץ מונה לרבה של פוניבז' ומיד הקים שם ישיבה בשם "אוהל יצחק" על שם הרב הקודם. עלה לארץ בשנת ה'ת"ש (1940) ובשנת ה'תש"ד (1944) הקים בעזרתו של החזן אי"ש ישיבה בבני-ברק על שם קהילתו שנכחדה. בנוסף, הקים גם בית-אבות וייסד את קריית-פוניבז' באשדוד.

הרב עצמו גייס כספים רבים עבור הישיבות ולצורך עניין זה כיתת את רגליו. בפרשת ילדי טהרן נלחם נגד הממסד, ודרש שחלק מהילדים, בהתאם לרצון הוריהם שנרצחו בשואה, יעברו לידיים של יהודים דתיים. הוא עצמו אימץ את הבן של האדמו"ר מביאלא, שהיה בקבוצה זו. **ידוע כבעל מידת האמת**. על שמו הוקם בית הספר היסודי לבנות "בית יעקב כהנמן". נפטר ב-כ' באלול ה'תשכ"ט (1969). חי כ-83 שנים. ציונו בבני-ברק.

אביו: הגאון הרב יהודה לייב. **אימו**: מרת איטה לאה. **אשתו**: בתו של הרב מויז'ל. **מרבתינו**: הגאונים הרב ישראל מאיר הכהן מראדין (ה'חפץ חיים'), הרב אליעזר גורדון והרב שמעון שקופ. **מתלמידינו**: הרב גרשון אדלשטיין (ראש ישיבת פוניבז'), הרב ברוך דב פוברסקי (ר"י פוניבז') והרב ישראל מאיר לאו (הרב הראשי לישראל לשעבר). **חברותא**: הגאון הרב אלחנן וסרמן הי"ד. **מספריו**: מאמריו של הרב נאספו בחלקם בשלשה קבצי 'דברי הרב', שנערכו על ידי הרב בצלאל דבליצקי.

רחמיו של עוזרו של הרב כהנמן זצ"ל, התעוררו למראה פניו של האיש. ניכר היה, כי חייו אינם קלים וכי סבל רב מנת חלקו. השמש הזדרז להכניס את האיש לרב, שם שטח בפני הצדיק את בעייתו הקשה מנשוא.

נשוי הוא שנים רבות, סיפר האיש, ותכונה אחת אינו יכול לסבול אצל אשתו בשום אופן - אין לאשתו שום מושג בסדר ונקיון הבסיסי ביותר. לטענתו חי הוא בבית מבולגן באופן קיצוני, שאינו נותן לו שום אפשרות להגיע למנוחת הנפש, ועל כן רצונו הוא להתגרש מאשתו.

הרב שמע בכובד ראש את דבריו, ואף ירד עימו לפרטי פרטים על מצב הבלגן בביתו. לאחר שסיים את תיאוריו המפורטים, ביקש ממנו הרב להמתין במקום, מפני שיש לו עניין דחוף שחייב הוא לסיים וכבר ישוב. לאחר כמחצית השעה שב הרב אל האיש וביקש ממנו להתלוות אליו לביתו של הרב.

כשנכנס האיש לביתו של הרב החוויר למראה הבית, שהיה מבייש כל עקרת בית מתחילה. המטבח היה הפוך לחלוטין, סירים מלוכלכים גדשו את הכיור עד מעבר לגדותיו, אורז עם רוטב סמיך היה שפוך על השולחן, ובכלל מראה המטבח היה דוחה ולא נעים. בסלון היו זרוקים בגדים בכל עבר, על הרצפה היו מונחים בכל פינה שאריות של כללכוכים מסוגים שונים. המצב בחדרים היה אף חמור מכך.

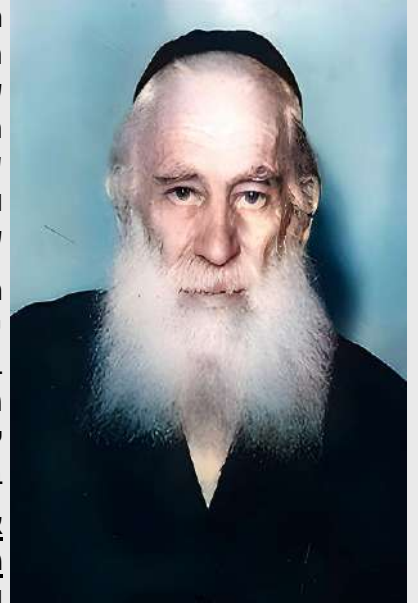
הרב אמר לאיש, שכפי שהוא רואה גם אצלו המצב 'לא משהו', ובכל זאת הוא אוהב את הרבנית אהבת נפש, שכן יש לאדם לשים לב מהם התכונות החשובות באמת אצל אשתו, ומהם הדברים, שעליהם הוא מוכן וכדאי לו להתפשר עליהם.

האיש הנדהם אמר לרב, כי אומנם הקפיד על אשתו על חוסר הסדר אך הוא מודה כי המצב בביתו של הרב קשה בהרבה ממצבו שלו, ועל כן הוא מקבל את דבריו של הרב ומעתה ואילך יקפיד לראות ולחפש את התכונות החיוביות הרבות שישן באשתו.

רק לאחר שנים של אושר עם אשתו, התברר לאיש כי לאחר שיצא, לקח לרב ולרבנית כמעט יום שלם לסדר את הבלגן שיצרו במיוחד בשבילו, בזמן שהמתין לרב בחדרו וכל זאת בשביל לדאוג לשלום בית ביניהם.

מובא בספר "שאל אביר ויגדר" סיפור מופלא ובו מסופר כי הרב בהיותו באחד מביקוריו באמריקה חלה ואושפז בבית הרפואה. במהלך הטיפול בו הוא נצרך לעירוי דם אבל הוא סירב לקבל את העירוי באומרו שגופו לא סובל דם אחר בוודאי לא דם של גויים. הבטיח לו הפרופסור, כי יערה לו דם של יהודי ואז הסכים רבינו לעירוי.

אלא שהפרופסור לא עמד בדיבורו אלא הלך ולקח מנות דם 'מבנק הדם' של בית הרפואה שנתרמה על ידי גוי. והנה למרבה הפלא גופו של הרב לא היה מסוגל לסבול זאת, ופלט את הדם שהוערה לו. משראה זאת הפרופסור הלך והשיג מנות דם של יהודי, ובפעם הזאת הדם נקלט בגופו של הרב ולא נפלט יותר. את הסיפור סיפר הפרופסור בעצמו, וראה זאת כדבר מופלא אשר לא יכל לפרשו אחרת אלא כנס ופלא.

אלף תלמידים ישבו ושקדו על התורה, בהיכל הישיבה הגדולה פוניבז' בבני ברק, תחת נשיאותו של רבינו. היה הדבר בשנות ה'תש"ך, הגיע בחור משווייץ, ורצה להירשם בתור תלמיד. אולם ההנהלה דחתה אותו. "אין מקום" טענו. מקום שליבו חפץ, היה דווקא בישיבה. הסירוב מטעם ההנהלה, לא הרתיעו אותו. הוא ביקש להיפגש עם הרבנית מפוניבז'. למרות שידעו, שאין לרבנית השפעה על רישום תלמידים חדשים לישיבה, למראה פניו נכמרו רחמיהם עליו וארגנו לו פגישה.

כאשר פגש את הרבנית, הוציא הבחור מכיסו 'מכתב', ומסר אותו ליד הרבנית. היא קראה אותו, ואחר כך אמרה לחברי ההנהלה ולאותו בחור, להתלוות עימה לחדרו של רבינו. הצדיק קיבל את הנוכחים בסבר פנים יפות, ותיכף לאחר שקרא את המכתב, ניגש לבחור, חיבק אותו בחום ונשקו על מצחו, תוך שהוא מכריז קבל עם ועדה: "**התקבלת כתלמיד מן המניין בישיבת פוניבז'!**".

הבינו חברי ההנהלה שיש שייכות עם תוכן המכתב שבגינו התקבל התלמיד לישיבה, אך איש מהם לא ידע מתוכנו. לימים, סיפר הרב כי בימי נעוריו של אותו תלמיד, היו הוריו נוסעים מדי שנה בשנה, לנופש בשווייץ. בחורף של שנת ה'תשט"ו, חלה הרב והוצרך לעבור ניתוח קשה ומסוכן. מקורביו וצוות הרופאים ייעצו, שיש להרחיקו מהישיבה וממבקרים, ושכדאי לו לנסוע לשווייץ. נסע הרב עם הרבנית לאתר הנופש. כשהגיעו לשם התברר כי רק בקומה שלישית של בית-המלון יש מקום. בבמצב בריאותו של הרב לא היה שייך שיעלה כל כך הרבה מדרגות. המנהל השתדל ועשה מאמצים מרובים להחליף חדרים עם מישהו בקומה ראשונה של בית המלון.

באותה השנה, בא אותו בחור לבית המלון עם אמו. הם השתכנו, בחדרם הקבוע שבקומה ראשונה של בית המלון. המנהל פנה לאישה ושאל אם תסכים להחליף חדר עם הרב מפוניבז', תוך שהוא מזכיר את רום מעמדו התורני של הרב. האישה עצמה הסכימה להחליף חדר במלון, רק ביקשה לקבל גם את הסכמת בנה הצעיר, האם מוכן גם הוא לוותר על נוחיותו בקומה ראשונה, ולעלות עוד שתי קומות. המנהל פנה לצעיר: "תסכים להחליף חדר עם ראש ישיבת פוניבז', שקשה לו ההליכה, כי עבר לא מזמן ניתוח קשה?" – "כן". השיב הנער. כעבור מחצית השעה, עמדה בפתח חדרם, הרבנית מפוניבז', שלא הפסיקה מלהודות לאישה על הויתור. היא הוסיפה ואמרה, "הרב ירצה להודות לכם אישית, על הטובה הגדולה והויתור למענו".

אמרה האישה לרבנית: "עיקר התודה מגיעה דווקא לבני הצעיר, שגם הוא הסכים להחליף חדר". הרבנית פנתה לצעיר והודתה לו. היא הציעה לקנות לו חפיסת שוקולד, כהוקרה על הסכמתו – "תודה רבה, כבוד הרבנית, אין לי צורך בזה!" – "ואולי יעצוהו חדש, שאוכל לרכוש עבורך?" – "אין לי צורך גם בזה!" – "משהו! בתור הכרת הטוב!", הפצירה הרבנית. חשב הצעיר לרגע, ואמר: "כשם שמסרתי את מיטתי לרב, אקווה, שבבוא הזמן הנכון, כשארצה בעז"ה ללמוד בישיבת פוניבז', שהרב יתן לי מיטה בישיבה". הרבנית התפלאה מדברי הנער. "איזה מבט רחוק!".

באותו מעמד, הוציאה הרבנית גיליון, ורשמה את הדברים האלה: "כשיגיע בחור פלוני לישיבת פוניבז', יזכה מיד במיטה!". היא חתמה את שמה בשולי הגיליון, ירדה לחדרו של הרב, וגם הוא חתם את שמו, לאות הסכמה מלאה. האישה, אם הילד, שמרה על המכתב למשך שנים, וכאשר היה בנה מוכשר לנסוע לארץ הקודש, מסרה את המכתב לידו, ואמרה לו בבטחה, שמיד עם בואו לישיבת פוניבז' ימסור אותו לחברי ההנהלה, והוא יתקבל ללא עיכוב ובעיה כלל. זהו סודו של המכתב!

רבינו היה ידוע בכוח השכנוע שלו. את כשרונו הברור ניצל לטובת ישיבת פוניבז', אותה הקים ובראשה עמד. מדי תקופה היה יוצא לחוץ לארץ, לחלות פני נדיבי עם, ושם היה מכנס אותם ומספר על עולם התורה שפרח ושגשג באירופה שקודם החורבן וכן על תלאות המלחמה, על האחיזה האיתנה ביהדות, בכל מחיר, ועל איסוף השברים בשנים שלאחר השואה.

בשלב זה, כאשר עיני הנוכחים היו רטובות לגמרי מדמעות, היה הרב עובר לדבר על ישיבת פוניבז', מעוז התורה, שהיא התשובה הניצחת לצוררי ישראל, המבקשים להשמידנו ולכלותנו. "כי לא תשכח מפי זרעו" היה זועק מנהמת ליבו, "התורה לא תישכח לעולם ועד!" הדברים היוצאים מן הלב היו נכנסים אל הלב, והנדיבים היו פותחים את כיסיהם ותורמים סכומים נכבדים לטובת ישיבת פוניבז'.

המעשה הבא אירע באחד מביקוריו של הרב מפוניבז' באחת מקהילות אמריקה. בשבתו בבית הכנסת, הבחין בו אחד המשולחים ששהו שם, ופניו נפלו. אותו רב נשלח ע"י ישיבת סלבודקא שבבני ברק, כדי לאסוף כספים עבור הישיבה הנתונה במצוקה. אולם בראות המשולח, שהרב מפוניבז' נמצא במקום, הבין, כי אפסה תקוותו להתרים אפילו סנט אחד.

אין כל ספק, שהרב כהנמן, בדיבורו הסוחף והכריזמטי, ישבה את ליבם של המתפללים וימצה את כל יכולת תרומתם. עבור סלבודקא, לא ייוותר דבר. אולם לאחר שהסתיימה התפילה, לא מיהר המשולח לעזוב את בית הכנסת "אם לא אצליח לאסוף כאן כסף, לפחות אשמע דרשה טובה מפי הרב", הרהר בעגמימות והתיישב בקצה בית הכנסת ואכן, הרב מפוניבז' לא אכזב. הוא נשא דרשה סוחפת ומרתקת, בה סיפר על אימי השואה והרצה אודות חשיבות התפקיד של בני העם היהודי לשמר את הגחלת ולתמוך בלומדי התורה.

ואז, כאשר לא נותרה עין יבשה בביה"כ הרים לפתע הרב את קולו וזעק: "יושב עמנו כאן באולם שלוחא דרבנן, מישיבת סלבודקא שבבני ברק. האם יודעים אתם אלו גדולי עולם חבשו את ספסלי ישיבת סלבודקא באירופה?" ובטרם התאושש המשולח מן התדהמה, עבר הרב לדבר על מצוקתה הקשה של ישיבת סלבודקא, ועל החובה הקדושה לתמוך ולהחזיק אותה, כדי שלא תיסגר, חלילה וחס. וכאילו בכל זאת לא די, ירד הרב מפוניבז' מן הבמה וניגש למשולח, מניח ידו על כתפו ואומר בקול רם: "שנינו יחד נעבור כאן ונאסוף כספים עבור ישיבת סלבודקא! רק עבורה!". ואכן, במשך דקות ארוכות צעדו השניים בין המתפללים, והללו הרימו את תרומתם הנדיבה במיוחד. הסכום שנאסף עלה על כל הציפיות. המשולח של ישיבת סלבודקא לא תכנן לאסוף בכל ביקורו בחו"ל, אפילו את מחציתו של הסכום הגדול, וגם עיניו של הרב מפוניבז' זהרו נוכח ההצלחה. לאחר שיצאו מבית הכנסת מצא המשולח מקום להציג את תמיהתו.

"ילמדני כבודו, מדוע חליתי להתרים את המתפללים עבור ישיבת סלבודקא ולא עבור ישיבת פוניבז', הזקוקה גם היא למזומנים?". הרב הסביר: "מתפללי ביה"כ יודעים, כי גם אני מחזיק ישיבה. הנחתי שכאשר יראו, שאיני אוסף כספים עבור עצמי, אלא עבור ישיבה אחרת הם ישערו כי מצבה של אותה ישיבה קשה עד אנוש, שאם לא כן, מדוע אני מזניח את ישיבתי עבור ישיבה אחרת? מתוך כך, יגדילו את סכום התרומה, ויתרמו סכומים גדולים יותר, מאשר אילו הייתי מתרים אותם עבור ישיבת פוניבז' ומכיוון ששנינו באנו לאותה מטרה, להגדיל תורה ולהאדירה, מה זה משנה לאיזו ישיבה מגיע הכסף? מיניה ומיניה יתקלס עילאה, ואם אפשר להשיג סכום מסוים עבור ישיבת פוניבז' או סכום כפול עבור ישיבה אחרת- דומני, כי הבחירה אינה קשה". (מעובד מתוך 'דרך עץ החיים')

הגאון הרב משה אריה פריינד זצ"ל - נולד ב-ו' תשרי ה'תרס"ד (1903) בהונגריה. כבר בילדותו ניכר כי לגדולות נועד והוא הצטיין בהתמדתו הרבה בתורה. התחנך בבית סבו, הגאון ר' זאב גולדברגר. בגיל שנים-עשרה כבר היה בקי בשו"ע יורה דעה בע"פ עם הפרי מגדים. בגיל שמונה עשרה היה בקי בארבעת חלקי השו"ע והוא צורף לדיני תורה שניהל סבו. לפני השואה שימש כרב בעיירה נאסויד וראגנא, וכדומ"ץ בעיר סאטמר. איבד בשואה את רעייתו ושמונת בניו ונידון לעבודת פרך. כשהיה באושוויץ קיים במסירות נפש תורה ומצוות במצבים קשים מנשוא. שמר לא לחלל שבת ולא לאכול מאכלות אסורות. לאחר מכן שימש זמן קצר כרב העיר סאטמר והתמסר לשיקום חיי הקהילה: יסד בית-שחיטה, הושיב בית-דין וכו'. בשנת ה'תשי"א (1950) עלה לארץ ישראל והתמנה לראש ישיבת 'יטב לב' של חסידות סאטמר בירושלים. תפקיד אותו מילא במשך ארבעים שנה כשהוא מרביץ תורה ומעמיד תלמידים רבים.

בשנת ה'תשי"ב (1951), התמנה למו"ץ של העדה החרדית בשכונת בית-ישראל כאשר יהודים רבים מכל גווני הקשת פנו אליו לשאול את חוות דעתו. ב-כ"ו אב ה'תשל"ט (1979) לאחר פטירת האדמו"ר רבי יואל טייטלבוים מסאטמר, התמנה לשמש כראב"ד העדה החרדית כנציג סאטמר. ב-י"א סיוון ה'תשמ"ט (1989) לאחר פטירת הרה"ג ר' יצחק יעקב וייס (ה'מנחת יצחק') התמנה לגאב"ד העדה החרדית. בשנת ה'תשנ"ו (1996) הקים ת"ת בשם 'חיי עולם המקורית'. בהמשך נפתחו בנשיאותו ישיבה קטנה וישיבה גדולה וכשבוע לפני פטירתו התקיים מעמד חנוכת הבית לבניין המוסדות בשכונת גוש 80 בירושלים. גאון אדיר בנגלה ובנסתר. ענוותן מופלא. הרבה בתעניות ובסיגופים. נפטר ב-כ" אלול ה'תשנ"ו (1996). חי כ-93 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים. לאחר פטירתו נקראו המוסדות על שמו 'מוסדות רמ"א'. בהמשך הוקמה על שמו ישיבת תולדות רמ"א בבית שמש.

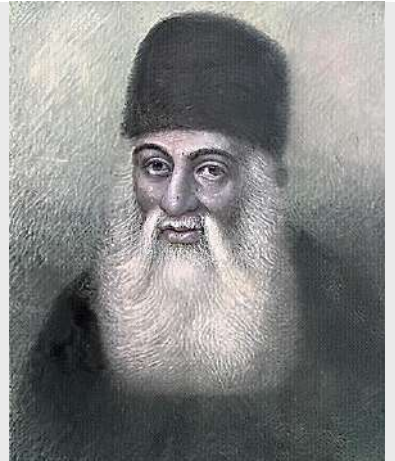

אביו: ר' ישראל (רב העיר הוויאד). **אימו:** מרת שרה (לבית גולדברגר). **נשותיו:** מרת בילא (זיווג ראשון- בת ר' ברוך רב העיר פיר), מרת פרידא דאכנר (זיווג שני- נישא לאחר השואה. נפטרה בשנת ה'תשמ"ב), מרת טשארנא (זיווג שלישי). **ילדיו:** בשואה איבד ל"ע את רעייתו ושמונת ילדיו. לא היו לו ילדים מנשותיו בזיווג שני ושלישי. **מרבתינו:** הגאונים סבו, ר' זאב גולדברגר (אב"ד הוויאד), אביו, ר' ישראל פריינד, ר' יחזקאל הלבברשטאם. **מתלמידינו:** הגאונים ר' יהושע רוזנברגר (דיין בעדה החרדית), ר' שלמה יהודה הירש (דיין בקהילת סאטמר ירושלים). **מספריו:** **יעטרת יהושע**- חידושים על הש"ס ובהלכה, על התורה, פסקים והנהגות, על המועדים, אלול וימים נוראים, סדר הקפות **ימרא דשמעתתא**- אוסף מפסקיו, יצא לאור ע"י תלמידו הדיין ר' שלמה יהודה הירש **יממשה עד משה**- אוסף צדיקים ששמם משה ופרק הוקדש לרבינו והנהגותיו.

בימי בחרותי כאשר למדתי בארץ ישראל, זכיתי להסתופף בצילו של מן הגאון הצדיק רבי משה אריה פריינד זיע"א כשעדיין כיהן כראש בית דין, טרם התעטרתו פאר לכהונתו הרמה כגאב"ד ירושלים עיה"ק. בד בבד שימש אז כראש ישיבת סאטמר בקרית מלך רב. זכיתי להצטרף כמה פעמים לשולחנו הטהור בשלוש סעודות ובשאר מעמדי קודש. בבניין הישיבה היה לו חדר מיוחד, שבו הסתגר מדי יום ביומו לאחר התפילה עד כחצות היום, והירבה לשפוך שיח ותפילה שם ולהעתיך בפרקי תהילים עבור כל ההזכרות והקווילאך שהובאו אליו לפקודת ישועה ורחמים. הייתי עולה אליו לשם פעמים רבות לשם לאחר סיום התפילה, ועזרתי לו לקפל את הטלית והתפילין שלו, וזכיתי ליהנות ממנו עצה ותושיה בדבר ה' זו הלכה, וגם בעובדין רברבין וסיפורי צדיקים ושיחות חולין של תלמידי חכמים, ואח"כ זכיתי ללוות אותו לביתו. כשהייתי בארץ הקודש לאחר חתונתי, נכנסתי לצדיק והוא קיבל אותי בחביבות מיוחדת, ואף נתן לי ספר כדורון דרשה.

ביקשתי ממנו שיכתוב לי כמה מילים על שער הספר. רבינו התנצל שמלאכת הכתיבה קשה עליו מאוד, ואפילו ההסכמות הניתנים על ידו נכתבים על ידי אחד מנאמני ביתו והוא רק חותם עליהם. בכל זאת משום כבודו של זקני הגה"ק בעל 'ערך ש"י' זיע"א, שהוא זכה להכירו, יתאמץ ביותר ויכתוב בעצמו כמה דברי ברכה, וביקש ממני שאשאיר את הספר אצלו למספר ימים עד שיתפנה לכתוב. לאחר מספר ימים סרתי למעוני, והראה לי שכבר התחיל לכתוב. "מדי יום אני כותב כמה מילים", אמר, "אני מקווה שתוך ימים ספורים יהיה הדורון מוכן בעז"ה". לאחר זמן פגש אותי ברחוב, וכשראה אותי אמר לי בהתרגשות: "אתה יכול לבוא לקחת את הספר שלך". כשבאתי אליו לביתו נתן לי את הספר כשברכה נלהבת מפארת את דף השער, ואמר לי בענווה: "אין אני אומן במלאכת הכתיבה, אני זקוק עתה להסכמתך אם אכן כתבתי כהוגן" ... (מתוך 'נועם שיח' - שיחות הגה"צ רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אבד"ק סאנטוב לייקווד).

פעם בערב סוכות, שעות ספורות לפני כניסת החג, ירד גשם שוטף בירושלים ותקרת סוכתו של רבינו קרסה ונפלה. משמיים נתנו בלב אחד המקורבים ללכת לבית הגאב"ד לבדוק אם הכל אצלו כשורה, והוא מצא את הרמ"א עומד ברחוב העיר אובד עצות, ומצפה לעזרת בני אדם. המקורב הזעיק מיד כמה עוברי אורח, ויחד הם הצליחו להקים את גג הסוכה, ולהעמידה על תילה בחוזקה שלא תיפול שוב. בין אלו שהיטו שכם לעזור היה גם רב אחד מבני עדות המזרח, אשר גר בקרבת מקום. כעבור זמן מה פרח המאורע לגמרי מזכרונו של המקורב, אך רבינו לא שכח לעולם את אלו שבאו לעזרתו באותה שעה. **כעבור עשרים שנה הלך הרב הספרדי לעולמו, ורבינו ביקש להשתתף בהלווייתו.** לתמיהת בני הבית מדוע, שח להם את כל אותו מאורע ואמר: "חייב אני ללוות אותו כהכרת הטוב על עזרתו אז אלי" (משה רעיא מהימנא).

הרב יהונתן אייבשיץ זצ"ל: נולד בשנת ה'ת"נ (1690) בקרקוב שבפולין. עוד מילדותו ניכר כי כילד פלא והוגדר כעלוי. חונן בזיכרון נפלא ובחריפות עזה. בקי וחרף, סיני ועוקר הרים, עמדו לו בפלפוליו העמוקים בכל מקצועות התורה. הצטיין בדרשותיו, והיה נערץ גם בעיני שרי העיר. בהיותו כבן 11 התייתם מאימו ועבר להתגורר באייבשיץ ולמד בישיבה שייסד אביו. בשנת ה'תס"ה (1705) בהיותו כבן 15 נפטר אביו ור' מאיר אייזנשטאט אמצו כבן ולקחו לביתו שבפרוסניץ, משם עבר לישיבה בהולשוביצה ולאחר מכן עבר לווינה והיה בבית הגביר ר' שמעון וורטהיימר. לאחר נישואיו בגיל 19 עבר לגור בבומסלא (צ'כיה) ומונה לראש ישיבה. בשנת ה'תע"ג (1712) עבר להמבורג (גרמניה) ובסוף שנת ה'תע"ד (1714) עבר לפראג (צ'כיה), שם שימש כדרשן וכראש ישיבה ובשנת ה'תצ"ז (1736) מונה גם לאב בית הדין בפראג.

בשנת ה'ת"ק (1739) הוזמן לכהן כרב ואב בית הדין בקהילת מץ (צרפת) אולם בעקבות פריצת המלחמה בין פרוסיה והצרפתים נגד מלכת אוסטריה נשאר לסייע לתושבי פראג הנתונים במצור. הוא הואשם ע"י האוסטרים בבגידה והוחרם כל רכושו ולאחר תשלום כופר עצום שוחרר ועבר לעיר מץ שם ייסד ישיבה אליה נהרו מאות תלמידים. בשנת ה'תק"י (1750) לאחר פטירת ר' יחזקאל קצינאלפוגין כיהן כרבה של אה"ו (אלטונה, המבורג וואנדסבק). אח"כ עבר להתגורר באלטונה וייסד שם ישיבה אליה נהרו מאות תלמידים. ידע בע"פ את כל שישה סדרי משנה, בקי בספר הזוהר ובכתבי האריז"ל. את רוב משכורתו העניק ללומדי תורה, סייע לעניים ורכש חפצי מצווה בסכומים גדולים.

רבינו כתב קמעות ליולדות, ובכמה מהם שנפתחו, נשלחו אל ר' יעקב ישראל עמדין (יעב"ץ) חשד שיש בהן מינות. הוא כתב לר' אריה לייב באמסטרדם, לר' יעקב יהושע בפרנקפורט (ה'פני יהושע), לר' שמואל הלמן (הרב במץ שהחליף את רבינו) ולר' נחמיה ריישר על אודות הקמעות - כולם הסכימו כי ר' יהונתן הוא מין ואינו ראוי לשבת על כסא הרבנות, והוא ברח לגיסו באמסטרדם. רק לאחר שפרסם מכתבים מרבנים שהעידו על יושר אמונתו, בעלי בית המועצה בהמבורג השיבו אותו לכהונתו. נפטר בכ"א אלול ה'תקכ"ד (1764). חי כ-74 שנים. ציונו בבית העלמין העתיק באלטונה.

סבא: ר' משה יצחק יהודה ליב צינץ (מצד אמו). **אביו:** ר' נתן נטע (רב העיר אייבשיץ. מקובל, מצאצאי האריז"ל, רש"י ור' נתן נטע שפירא-ה'מגלה עמוקות). **אמו:** מרת שיינדל. **אשתו:** מרת עלקלי (בת ר' יצחק שפירא, אב"ד בעיר בומסלא-נישא בשנת ה'ת"ע). **בנו:** ר' מיכל.

מרבתינו: ר' מאיר אייזנשטאט הלוי אטינגר (דודו). **מתלמידינו:** ר' זרח איידליץ (בעל "אור לישרים"), ר' ידידיה טיאה וייל, ר' מאיר פישלס, ר' נפתלי הירש אוסטרילינג. **מספריו:** השאיר אחריו תשעים ושמונה ספרים, שרובם עדיין בכתבי יד. מביניהם: ילוחות עדות יכרתי ופלת-י על יורה דעה יתרי"ג מצוות בחרוזים יאורים ותומים- על ש"ע חושן משפט ייערות דבש- דרושים יבינה לעתים- על רמב"ם הלכות יו"ט ישר האלף- על ש"ע אורח-חיים ישם עולם- קבלה יאהבת יהונתן- על ההפטרות ימדרש יהונתן יברכת יהונתן יגבורת יהונתן ידברי יהונתן ידעת יהונתן- על מסכת עבודה זרה יחסדי יהונתן יחצי יהונתן ימאמר יהונתן ימטה יונתן- הלכות פסח יקשת יהונתן- דרשות על התורה ימירב אחות יהונתן- שבע החכמות יתפארת יהונתן יזוהר הרקיע ימתוק מדבש- הלכות שבת יצפיחת הדבש יאוצר החכמה יבני אהובה.

כשהיה קטן, היתה עניות גדולה בביתו. ערב שבת, והנה פתח את אחד הסירים וראה עוף גדול ומשובח, ואכל את כולו. כשהגיע זמן סעודת שבת, המנהג היה שאת העוף הגדול ביותר מקבל ראש המשפחה. כשהתבוננה בסיר, נדהמה לגלות כי העוף הגדול נעלם. שאלה על אודות העוף ואף אחד לא ענה. כבר מיד הבינה שידו של יהונתן הקטן במעל. כעסה אמו ואמרה: "זה יפה ככה לעשות לאבא, לאכול את העוף הגדול?" אמר יהונתן: "קיימתי מצוות טעימה בערב שבת, מה עשיתי?" ענתה אמו: "טועמיה נאמר ולא לאכול כזה עוף גדול". ענה לה יהונתן הקטן: "אך גם נאמר ואוהביה גדולה בחרו". וכל המשפחה פרצה בצחוק שנזכר לדורות.

בהיותו ילד שאלו אביו בליל הסדר: "מדוע שואלים ילדי ישראל 'מה נשתנה' דווקא בחג הפסח, ולא למשל, בחג הסוכות, כאשר רואים כי עוזבים את בתיהם ויוצאים לגור בסוכה למשך שמונה ימים?". השיב רבינו: "בסוכות רואים ילדי ישראל את בני עמם יושבים בסוכה דלה, ולכן אין הם מתפללים כלל וכלל, שכן מעולם מורגל עם ישראל בצרות ובקשיים ואילו בליל הסדר, כאשר הכל מסובים כבני מלכים, יושבים סביב שולחן ערוך, ועל השולחן כלים יקרים ונוצצים, פמוטות וגביעי כסף מפוארים, מטעמי חג עולים עליו - ואז מביטים ילדי ישראל וחושבים: מה זה קרה היום לאחינו היהודים העניים, המסכנים והרדופים?! והשאלה מתפרצת מפייהם: 'מה נשתנה?'".

היה זה בשבת הגדול, אחד האנשים שאל את הרב: "בהגדה של פסח מופיעים על המילים 'וימררו את חייהם' בטעמי המקרא קדמא ואזלא הינם טעמי שמחה, ומה שמחה יש בכך שהמצרים מיררו את חיי אבותינו?". השיב הרב: "הקב"ה הבטיח שבני ישראל יהיו במצרים 400 שנה מדוע אפוא נמשכה גלותם רק 210 שנה? אחד הטעמים הוא כי במשך 210 שנה קיבלו בני ישראל את כל מנת הסבל שנגזרה עליהם ולכן 'וימררו את חייהם' בטעמים של 'קדמא ואזלא' כי בקושי השעבוד גרם שמחה לאבותינו, שהתקצרה הגלות ב-190 שנה. אבל יש טעמים אחרים של שמחה. מדוע דווקא הטעמים קדמא ואזלא? אם נחסר מהמספר 400 את שנות הגלות 210, נקבל 190 ושתי המילים קדמא ואזלא עולות בגימטריה 190. וזהו פירוש קדמא ואזלא שקדמו ואזלו- שהקדימו לצאת ממצרים ב-190 שנה זוהי השמחה.

הרב מרדכי דב טברסקי מהארנסטייפל זצ"ל- נולד ב-כ"ט כסליו ה'ת"ר (1839) בהארנסטייפל (אוקראינה). נקרא על שם זקינו ר' מרדכי מצ'רנוביל וזקינו ר' דב בער שניאורסון מליבאוויטש. בהיותו כבן שש התייתם מאמו, ואביו נישא בשנית ועבר למדינת גליציה, ואילו רבינו נשאר עם שתי אחיותיו אצל זקינו ר' יעקב ישראל טברסקי מצ'רקס זי"ע, שהתגורר בהארנסטייפל, וממנו למד תורה והתעלה. בילדותו היה רגיל לייסר את גופו ולא עבר עליו חצות לילה מבלי לומר תיקון חצות. נודע כעילוי. חריף בכשרונותיו ובזיכרונו המדהים. בהיותו כבן שמונה שנים ישן על תיבה פתוחה ולה כעין שיניים המכאיבים לגופו. כשנשאל על כך ענה: "במיטה לא מתחשק לי לקום". כשמלאו לו עשר שנים, ידע מספר מסכתות בע"פ והביאו לו מלמד מעיר אחרת, כי לא מצאו בעירו מלמד, שיוכל ללמוד ממנו.

שנתיים אחרי חתונתו, עקר זקינו את מגוריו מהארנסטייפל ועבר לגור בצ'רקס, רבינו הלך עמו, והמשיך להתעלות בתורה. כאשר חלה זקינו בשנת ה'תרכ"ג (1862) פנה ואמר לנכדו: 'צא להארנסטייפל, הגיעה שעתך למלך, אם יש את נפשך שאחיה עוד, בהכרח עלינו להיפרד', ורבינו בהיותו כבן עשרים ושלוש שנים ייסד את חסידות הארנסטייפל ואילו זקינו, המשיך להנהיג את העדה שם עוד שבע-עשרה שנים. לאחר פטירת סבו בשנת ה'תרל"ו (1876) נהרו אליו חסידים רבים מצ'רקס. שקדן עצום. נהג לסיים את ש"ס מידי שנה בחג השבועות. את כל כספי הפדיונות חילק לעניים, על אף שבביתו שררה דחקות נוראה. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. מלומד בניסים. נפטר ב-כ"ב אלול ה'תרס"ג (1903) לאחר ארבעים שנות אדמו"רות. ידע את מועד פטירתו. חי כ-63 שנים. בנו ר' יהודה לייב בן-ציון מילא את מקומו כאדמו"ר השני בשושלת.

סבא (מצד האב): ר' יחיאל מיכל מקרימא (מצאצאי ר' משולם זושא מאניפאלי).
סבא (מצד האם): ר' יעקב ישראל מצ'רקס. **אביו:** ר' משולם זוסיא אוירבך (אב"ד טולמיטש).
אמו: מרת שטערנא פייגא. **אשתו:** מרת רייצא (בתו השמינית של האדמו"ר ר' חיים הברשטאם מצאנז בעל 'דברי חיים'. החתונה התקיימה בשנת ה'תרט"ו בוויסניץ). **מרבותיו:** סבו, ר' יעקב ישראל טברסקי. **מתלמידיו:** ר' פרץ קניבסקי (אביו של מרן ר' יעקב ישראל, בעל ה'קהילות יעקב').
מילדיו: מרת שטרנא פייגא (נישאה לר' נחום זלמן שניאורסון מצ'רקס), מרת חיה מלכה (נישאה לר' משה גיטרמן מקייב), האדמו"ר ר' אהרן אלימלך שניאור זלמן (חתן ר' משה הורוביץ מרזבדוב, שימש כאדמו"ר באיגנטובקה שברוסיה ואח"כ בקרוסנא שבגליציה), מרת שרה מרים (נישאה לר' שלום אליעזר הברשטאם מראצפרט), האדמו"ר ר' חיים משה צבי (חתן ר' מנחם נחום טברסקי מרחמסטריווקה, שימש כאדמו"ר אחר פטירת אביו), האדמו"ר ר' בן ציון יהודה לייב (חתן ר' יצחק יואל רבינוביץ' מקונטיקוזיבה, ממלא מקום אביו), מרת יוכבד רבקה (נישאה לר' אלישע הברשטאם מגורליץ), ר' ברוך דוד מקלינקוביץ' (חתן ר' שלמה זלמינא מראשקוב), מרת אסתר הנדל (נישאה לר' חיים ישעיה שניאורסון בנו של רבי שלום דובער שניאורסון).

מספריו: יעמק שאלה- שו"ת על ד' חלקי שו"ע יעמק החכמה על התורה- פלפולים •פלא יועץ- על התורה יתורת חסידות יחיבור לטהרה- הלכות נטילת ידיים ומקוואות יתורי זהב- הלכות רבית •שושנת העמקים- דרושים על התורה בדרך פלפול

אחד מאנשי שלומו של רבינו – היתה לו שותפות עם יהודי: היה להם בית מסחר עם הרבה פועלים. אירע פעם, שגוי אחד מהפועלים השתכר והתחיל לצעוק ולהשתולל. ניגש אליו אחד משני הבעה"ב ונתן לו סטירה על לחיו, והלה נפל ומת. כמובן ששני היהודים פחדו עד מאוד. הם תפסו את המת וזרקוהו לתוך התנור בבית מסחרם ושפרוהו ולא נשאר ממנו זכר. אך משפחת הגוי בראותם בערב, שאין אביהם שב לביתו רצו למקום עבודתו ומשלא מצאו אותו החליטו שהבעה"ב היהודים הרגו אותו ותבעו אותם למשפט, וכמובן חיכה להם משפט קשה. השותף, שהיה חסיד של רבינו אמר לשותפו, שהוא נוסע לרבו לשפוך את פחד ליבו. כשבא והזכיר לפני רבינו את מר גורלו אמר לו, שיסעו לעיר קיוב לרחוב מסויים בשעה מסויימת ושם תבוא להם הישועה.

השותף, שהיה מתנגד, צחק מחבירו ואמר לו: "הרי שנינו יודעים בבירור, שהגוי נשרף, ואפרו מונח בתוך תנור בית המסחר ומה לנו לחפש ישועה בקיוב", אך לעומתו טען חברו החסיד: "הלא אנו מצפים לישועה, ואין לנו שום תקווה אנא ננסה לקיים דברי חכמים". והנה אך הגיעו לקיוב לרחוב ההוא, שהרה"ק ציווה להם, וראו את הגוי חי וקיים ומתהלך שם, מיד ניגשו אליו ושאלו מה שמו, וכשהשיב להם וראו שאכן זה הוא, שאלו אותו: "מדוע הנחת את כל משפחתך, הם בבית, דואגים ומחכים לך". הגוי צעק, שאינו רוצה לידע יותר מהם, כי סבל הרבה מאשתו ואינו רוצה לחזור אליה, אמרו לו השניים, שילכו עימו למשטרה ויצהיר בפניהם בכתב, שאינו רוצה לחזור לביתו ויכתוב את הסיבה לכך. הסכים הגוי ופנו עימו לתחנת המשטרה וכתב וחתם שאינו רוצה לשוב למשפחתו כי רעות שבעה נפשו מהם, מובן מאליו שאחרי שהיהודים הגיעו אל בית המשפט, והמכתב של הגוי בידם, פטרו אותם לשלום, ויהי לפלא.

את כל הכסף, שהביאו החסידים לפניו, פדיונות נפש ודורונות, נהג לחלק לעניים בני טובים, שנתן להם דין קדימה ביחס לצרכי הבית והילדים שלו. יתירה מזו, גם מצאצאיו דרש להתנהג ככה, וכאשר השיא את אחד מנכדיו, תבע מבני הזוג, שיפרישו מעשר מהדורונות שקיבלו לכבוד החתונה. לעתים היה ממשכן את כלי הכסף שבביתו, גביעים או פמוטי שבת וחנוכה, כדי לעזור לאביונים, שמישיאים את צאצאיהם מתוך הדחק. פעם אחת, כשלא היו מעות בידו, חתך את כפתורי הכסף שבאפודתו ונתנם לאיש עני, שביקש את עזרתו. (מבוא לספר שושנת העמקים)

הרב הגאון ישכר דב בער (בערצ'י) לייפר זצ"ל- נולד בשנת ה'תר"ה (1845). בן אחר בן עד לר' מאיר הגדול (ראש שושלת פרמישלאן זיע"א), ויחוסו למעלה בקודש עד רבינו יעקב הלוי ממרויש ומקורבל (מח"ס 'שו"ת מן השמיים'). כשהיה כבן שש שנים בלבד כבר פעל ישועות. איש קדוש מאוד. ידוע ומפורסם לגאון אדיר, בקי בש"ס ופוסקים. לפני נישואיו רבינו סיים את כל הש"ס פעמיים. מגדולי התורה בתורת הנגלה והנסתר. מלומד בניסים. חסידים רבים נהרו אליו לשמוע מפיו תורה ודבר ה'. היה דורש דברי תורה במשך שעות ארוכות. בהתחלה כיהן בבאכניא גאליציב, ולאחר מכן בסעליש. ב-ט"ו תשרי התרנ"ה (1894) אביו נפטר ורבינו שימש במקומו כרבה של סאטמאר. נפטר ב-כ"ב אלול ה'תרס"ו (1906). חי כ-61 שנים. ציונו בסאטמאר.

סבא (מצד האב): הרה"ק ר' ישכר ברטש מנדבורנה. **אביו:** הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנה (מח"ס 'מאמר מרדכי'). **אימו:** מרת חיה (בת הגה"ק ר' שמואל שמעלקא טויבש אב"ד יאס. משפחה מיוחסת לרבינו הגה"ק רבי יואל סירקש אב"ד קראקא, הגה"ק המהרש"ל זיע"ע והגה"ק ר' מרדכי יפה, בעל הלבוש) **אחיו:** הרה"ק ר' יצחק מסאטניסלוב, הרה"ק ר' מאיר רוזנבאום מקרטשניף, הרה"ק ר' ישראל יעקב מחוסט, הרה"ק ר' אהרן משה מלאנצוט, הרה"ק ר' יוסף מנירעדהאז. **נשותיו:** בת הרה"ק ר' אלעזר ליזר בראנדווין מאוזיפולה סטרעטין (זיווג ראשון), מרת דבורה (זיווג שני- בת הרה"ק ר' יהושע העשיל אייכנשטיין מחודורוב זידיטשוב).

ילדיו: האדמו"ר ר' מאיר מקליוולאנד, האדמו"ר ר' איתמר מבישטינא, האדמו"ר ר' דוד מבאניא, האדמו"ר ר' אהרן משה מגרוסווארדיין הי"ד, האדמו"ר ר' יוסף מפייטסבורג, (מח"ס 'צדקת יוסף'), האדמו"ר הרה"ק ר' שלום מנדבורנה ברייטן-ביטש ניו-יורק.

חנתינו: האדמו"ר ר' ישכר בער רוזנבוים מסטראזניץ, האדמו"ר ר' מאיר רוזנבוים מסאטמאר, האדמו"ר ר' יצחק לייפר.

כשהיה בן שש שנים, איש אחד בא לבית אביו הרה"ק ר' מרדכי מנדבורנה זיע"א. לאותו איש היה חוזה עם הממשלה והוא התפרנס ממכירת מתכות לממשלה. יום אחד היתה ביקורת ממשלתית והם שקלו את הסחורה שהוא סיפק. הם גילו כי חסר כחצי קילו ממה שהוא היה אמור לספק. השוטרים אסרו אותו בבית-הסוהר. בצר לו הוא הפעיל קשרים ושיחד את הנוגעים בדבר. הם הוציאו אותו מבית-הסוהר עד זמן המשפט, שנקבע שיתקיים בעוד מספר ימים. הוא פנה לעורך דין בכיר כדי להתייעץ איתו וביקש ממנו שהוא ייצג אותו במשפט. העורך דין אמר לו בגלל בשל מעשה כזה הוא עלול לשבת שנים רבות בבית-הסוהר. נראה שאין שום מצב שהוא יצא זכאי.

באותה שעה הרב מרדכי מנדבורנה לא היה בבית ולא היה צפוי לחזור עד אחרי המועד בו נקבע המשפט. כשהאיש הבין זאת, הוא התחיל לבכות ואמר שהגיע במיוחד לרב כדי שיושיע אותו- ועתה הצדיק לא בבית. מה יעשה עכשיו? רבינו היה כבן שש שנים בלבד. היה לו קשה לראות את האיש בוכה ואמר לו: "אם תיתן לי סכום מסוים (ופירט מה הסכום) אני מבטיח לך שתצא זכאי במשפט". האיש מיד הוציא את הסכום שביקש רבינו ונתן לו. רבינו הביט בו ואמר לו: "כשיגיע זמן המשפט תעמוד מול השופט. הוא ישאל אותך מדוע החסרת חצי קילו מהמתכת שהיית צריך לספק? תאמר לו שלדעתך לא החסרת כלום מהמשקל ואתה מבקש שישקלו שוב את המתכת שסיפקת".

האיש לא הבין כיצד טענה שכזו תעזור לו, מכיוון שהוא ידע בוודאות שהוא החסיר מהמשקל, אבל שמע לרבינו. זמן המשפט הגיע. האיש טען כי סיפק את הסחורה כפי שהיה צריך וכי העלילו עליו עלילות. השופט מיד ביקש שישקלו את המתכת שהאיש סיפק. למרבה הפלא המשקל היה מכוון ולא חסר כלום. כמובן שהשופט זיכה את האיש וכעס על אותם אנשים שהעלילו עליו לחינם. האיש הגיע בשמחה רבה לבית אביו, הרה"ק ר' מרדכי מנדבורנה זיע"א כדי להודות לבן על עצתו ועל הישועה הנפלאה. באותה שעה אביו כבר שב לביתו. האיש סיפר את כל מה שאירע איתו ועל הישועה הנפלאה שהבן חולל עבורו.

לאחר שהאיש עזב את הבית, אביו פנה אל רבינו בן השש ושאל אותו בפליאה: "איך עשית דבר כזה ליטול מעות מהיהודי - וכן איך פעלת עבורו ישועה?", הבן השיב: "מכיוון שאבא לא היה אז בבית, חשבתי שאבקש מהמלאך מיכאל שבעת שישקלו השופטים את המתכת שהוא סיפק, שיכביד את ידו על המשקל והאיש ינצל מהמשפט". (מעובד מתוך עבודת עבודה)

בנו הרה"ק ר' איתמר מבישטינא זיע"א סיפר שלאחד מחסידי הרה"ק האדמו"ר ר' ישכר דוב רוקח מבעלזא זיע"א היה משפט. הוא הגיע אל רבו מבעלזא וביקש שהצדיק יתפלל עליו ויצליח במשפט. רבו אמר לו: "עצתי שתיסע לרבי מבאכניא. הוא לא מתגורר שם כיום, אלא באונגארן. תיסע לבאכניא ותשאל להיכן הרב עבר. לאחר מכן תיסע לאותו מקום ותספר לו על המשפט. הרבי גדול מאוד בעניינים אלו".

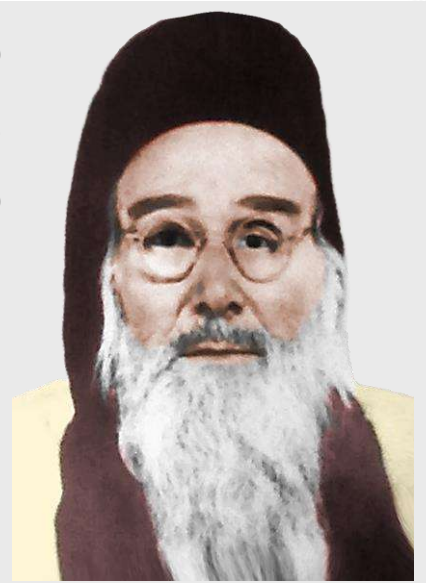
האיש עשה כדברי רבו והגיע לרבינו. הוא סיפר על המשפט. רבינו כתב לו אלו טענות עורכי דינו יטענו עבורו כדי שיצא זכאי. האיש לקח את הנייר. כשהגיע מועד המשפט, עורכי הדין טענו כפי מה שהיה כתוב על הנייר והוא יצא זכאי בדין! לאחר מכן הוא כתב מכתב לרבינו שיצא זכאי בדין והודה לו על כך. המכתב הגיע באמצע השבעה לאחר שרבינו נפטר. בנו של רבינו, הרה"ק ר' איתמר מבישטינא זיע"א, ענה לו במכתב. אחר כך הוא הגיע בעצמו לבנו עם פדיון, ואמר שהוא מצטער שלא נסע לרבינו כל השנים האלו. (שיח זקנים)

פעם שר המחוז שלח שוטרים שיורו לרבינו בפקודתו שתוך שלושים יום רבינו צריך לעזוב את עירו. רבינו השיב לשוטרים שיאמרו לשר בשמו שהוא יסתלק קודם ממקומו ויפוטרו ממשרתו. כן היה, שבתוך שבוע מפלה באה לשר. (אוהב חסד)

רבינו היה גאון גם בתורת הנגלה וגם בתורת הנסתר. פעם הזדמן ברכבת עם הרה"ק ר' יוסף מאיר ווייס (ראש שושלת ספינקא האמרי יוסף זיע"א). בכל הדרך שוחחו ביניהם וביררו שאלות מסובכות בתורת הקבלה. האמרי יוסף חזר מספר פעמים על דבריו שנאמרו בפשטות ובענוות חן. (ראשי גולת אריאל)

לפני נישואיו רבינו למד את כל הש"ס פעמיים. אביו ר' מרדכי מנדבורנה הכיר עליו שביעות רצון מיוחדת, וחשב שלפי גודל חשיבות בנו יש בזה מעין פגם ולכן אמר לו: "בני חביבי, אם מסיימים פעם שניה את הש"ס לפני הנישואין אין מקום להתנשאות". (אוהב חסד)

המקובל הרב יהודה שמחון זצ"ל - נולד בעיירה שיפא שבמרוקו בשנת ה'תרנ"ז (1897). משפחה שמחון היו כ"ו דורות של צדיקים וחסידים קדושי עליון, בן אחר בן ללא הפסק. רבינו היה הדור ה-כ"ז בשושלת המעטירה. ברבות השנים רבינו התיישב בעיירה ארפוד שבמרוקו, שם קשר קשרי קיימא עם משפחת אביחצירא המעטירה, כשראשית הקשר בין המשפחות מקורו בדורות קדומים. רבי אברהם בן שמחון זצ"ל (סבו של רבינו), היה מתלמידי הגאון הקדוש מרן רבי יעקב אביחצירא זצוקללה"ה, כפי שעולה ממכתב ששלח לו רבי יעקב זצ"ל. הוא אף היה מתלמידיו המובהקים של הגאון הקדוש רבי דוד אביחצירא עטרת ראשנו, הי"ד.

רבינו נודע כמקובל וכאיש מופת. איתמחי גברא ואיתמחי קמיעא. איש האשכולות שכולם אהבו ונעזרו בו רבות. רבינו שימש בתור מוהל וזכה להכניס אלפים מילדי ישראל בבריתו של אברהם אבינו עליו השלום, ואת הכול עשה בהתנדבות למען הציבור, לשם שמיים. כמו כן שימש חזן ופייטן, מלמד תשב"ר, ספרא דדיינא ושוחט ראשי. רבינו פעל רבות להשכנת שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחבירו. הצטיין ביותר במידת הענווה המופלגת שאפיינה את דמותו. שקידתו והתמדתו בתורה היו לשם דבר. בני ביתו מעידים עליו שלא פסיק פומיה מגירסא בכל מקצועות התורה – תנ"ך, ש"ס ופוסקים, זוהר וקבלה.

בשנת ה'תשכ"ב (1962) רבי יהודה עלה עם בני משפחתו לארץ ישראל. רבים הגיעו להקביל – את פניו, ובראשם הצדיק רבי יצחק אביחצירא ה'בבא חאקי' זיע"א, דוד אשתו, שכיבד אותו מאוד. רבינו התיישב בעיר האבות באר שבע ובה התגורר כשנתיים ימים עד ליום פטירתו. נפטר ב-כ"ב אלול ה'תשכ"ד (1964). חי כ-67 שנים. ציונו בבית העלמין הישן בעיר האבות באר שבע, סמוך לציונו של הצדיק רבי חיים חורי זצ"ל.

סבא (מצד האב): הגאון ר' אברהם (מתלמידי הגאון הקדוש מרן רבי יעקב אביחצירא וכן למד היה מתלמידיו המובהקים של הגאון הקדוש רבי דוד אביחצירא עטרת ראשנו, הי"ד).
אביו: הגאון הקדוש ר' יעקב. **נשותיו:** מרת עזיזה (זיווג ראשון- נפטרה בארפוד בעודה צעירה לימים), מרת מרים שמחה (זיווג שני- בתו של הגאון הקדוש רבי מסעוד שטרית זצ"ל, המכונה ה'בבא סיד', אחיו מאם של ה'בבא סאלי' זיע"א). **בתו:** מרת יאקוט (נישאה לר' מאיר פחימה זצ"ל, מחשובי השוחטים בעירו). **חברותא:** הגאון הקדוש רבי מאיר אביחצירא זיע"א, הגאון הקדוש ר' מכלוף אביחצירא (תלמיד חבר לרבינו). **מתלמידיו:** הצדיק הקדוש ר' אלעזר אביחצירא, הגאון ר' אליהו אברג'ל (חבר בית הדין הגדול). **מספריו:** ישבח ורינה- פיוטים.

האדמו"ר רבי דוד חי אביחצירא שליט"א העיד: "רבי יהודה בן שמחון, לא היה כמוהו בקמיעות. היה צדיק יסוד עולם!". סיפורים רבים יש אודות הצדיק שהוציא דיבורים וכיו"ב.

בתו יאקוט סיפרה: בעיירה ארפוד התגוררה משפחה אמידה בשם משפחת תורג'מן. משפחה זו הכניסה ספר תורה לבית הכנסת וערכה לכבודו סעודת מצווה. רבי יהודה ישב בסעודה בראש השולחן. השמחה גאתה לשחקים, ובני העיר פייטו ושוררו לכבוד המצווה החשובה. לפתע נכנס אחד מבני המשפחה בבהלה ואמר שממון רב של בני המשפחה נגנב במהלך השמחה.

בצר להם פנו בני המשפחה לרבינו ושאלו מה עליהם לעשות. הצדיק ביקש שיביאו לו כוס עם שמן זית, לחש מה שלחש. לאחר מכן קרא לבתו יאקוט, שבאותם ימים הייתה כבת חמש. הרב ביקש ממנה שתאמר לו מה היא רואה בכוס. בתו יאקוט העידה שראתה כעין סרטון המופיע בכוס:

"אבא, הנה הוא עולה מהסולם, יורד מהסולם, הנה הוא לוקח את הכסף". לפתע ראתה יאקוט את פני הגנב. אותו אדם היסב איתם בשולחן, מפייט ומשורר לכבודה של גניבה. (לימים השתדך המקובל הצדיק רבי דוד מנהריה שליט"א עם משפחת תורג'מן הנזכרת, והתחתן עם בתו של רבי עזר תורג'מן, שאף הוא נכח באותו זמן והוא אישר את המעשה).

תלמידו הגאון רבי אליהו אברג'ל (חבר בית הדין הגדול) העיד על רבינו: "בילדותי זכיתי ללמוד שנה תמימה אצל הצדיק, שהיה עושה כמעשה רבי פרידא ממש. רבינו מסביר את הלימוד בצורה פשוטה וברורה עד שאני וחברי זכינו להבין הלימוד לאמיתו. אם אחד מהתלמידים לא היה מבין, רבינו היה חוזר ומסביר את הלימוד לאט ובסבלנות אין קץ, עד שהיה ברור שהתלמיד אכן הבין כראוי את הלימוד. הוא החדיר בנו תורה, קדושה ויראת שמיים שמלווים אותנו במשך כל חיינו.

"אספר דבר נוסף החקוק בזכרוני: עוד שהייתי ילד קטן הייתי רואה את הגאון הקדוש רבי יהודה זצ"ל מהלך הלוך ושוב עם הצדיק המקובל רבינו מאיר אביחצירא זצ"ל (הבבא מאיר זיע"א), שהיה אז צעיר לימים, וזקנו עדיין כולו היה שחור. שני הגדולים היו עוסקים בתורה הקדושה ללא הפסקה. כך היה חוזר המעשה על עצמו מידי יום ביומו. על הערכתו הגדולה של הגאון הקדוש הבבא מאיר לצדיק ניתן ללמוד מכך שהפקיד בידיו את אוצרו היקר, את בנו הגדול המקובל הצדיק רבי אלעזר זצ"ל (הבבא אלעזר), ומינה את רבינו לשמש כמלמד לבנו".

האדמו"ר הרב אורי קלוגהויפט מסטרליסק זצ"ל המכונה ה'שרף מסטרליסק' נולד בשנת ה'תקי"ז (1757) ביאנוב לעת זקנותו של אביו ולאחר הבטחתו של המגיד ממזריטש לאמו, שתלד 'בן שיאיר את העולם'. עוד בילדותו ניכרו בו אותות כי לגדולות נועד והיה בוכה על גלות השכינה. מאחר שאביו לא היה בידו לשלם שכר לימוד למלמד, ביקש מעשיר אחד, ששכר מלמד לבנו, שיסכים לצרף גם את רבינו אליו. בהמשך רבינו התאבק בעפר רגליהם של תלמידי חכמים. בהיותו כבן 13 נודע ברוב ידיעותיו בתורה, חריף ובקי והחל ללמוד את תורת הקבלה. ביותר כבן 15 נחשב לגדול בתורה ולאחד מיודעי הח"ן וכן בקי בגלגולי נשמות והחל להרביץ תורה ברבים. גאון בנגלה ובנסתר. רוב חסידיו היו עניים.

תפילותיו נאמרו בלהט ובסערת הנפש ובכל יום היה נפרד מאנשי ביתו טרם תפילתו מאחר וגודל דבקותו בבורא העולם היה עצום ועד כלות הנפש ולכן היה חשש שיפטר בזמן זה. לא הסיר מחשבתו לרגע מאיתו יתברך. לאחר שנישא לראשונה עבר ללבוב כאשר אשתו מכרה ירקות ורבינו שקד על התורה. הם חיו בדוחק עצום. בשנת ה'תקנ"ב (1792) עם נרצח רבו האדמו"ר ר' שלמה הלוי סג"ל מקרלין שב לביתו בלבוב כשחסידי רבינו הצטרפו אליו. כאשר היו מספר עשירים שהחזיקו ברבינו ונודע לו הדבר, עבר לסטרליסק באומרו: 'טוב לחסות בה' מבטוח באדם'. מעשי הצדקה והחסד שלו היו לשם דבר והוא תמך בהכנסת כלה, פדיון שבויים, עזרה לנזקקים, סיוע ליהודים שירדו מנכסיהם ועוד. כ-34 שנים שימש כאדמו"ר בסטרליסק. תלמידו הרה"ק ר' שר שלום מבעלזא אמר עליו בפטירתו: "מימות אחיה השילוני לא היה אדם שיכיר בנשמות ישראל כמוהו". נפטר ב-כ"ג אלול ה'תקפ"ו (1826). חי כ-69 שנים. ציונו בסטרליסק. בנו, ר' שלמה נפטר כארבעה חודשים אחרי אביו באמרו "אי אפשר לחיות בלי אבא שכזה". ר' יהודה צבי הירש ברנדויין מסטרטין מילא את מקומו כאדמו"ר.

אביו: ר' פינחס (שימש כעגלון). **אימו:** מרת רבקה. **נשותיו:** מרת פריידא (זיווג ראשון), מרת בלומא (זיווג שני- בת ר' קאפיל חסיד תלמיד הבעש"ט). **ילדיו (מזיווג ראשון):** האדמו"ר ר' שלמה, בתו (נישאה לר' יצחק). **מרבותיו:** ר' שלמה הלוי סג"ל מקרלין (רבו המובהק), ר' אלימלך וייסבלום מליז'נסק, ר' מרדכי מנשכז, ר' יעקב יוסף (י"בי) מאוסטראה, ר' משולם זושא מאניפולי. **מתלמידיו:** ר' שלום רוקח (השר שלום מקעלזא), ר' יהודה צבי הירש ברנדויין מסטרטין, ר' צבי הירש מרימנוב, ר' דב בעריש מאולסק, ר' משה אייכנשטיין מסאמבור, ר' בנימין זאב שינבלום, ר' יצחק אייזיק אייכנשטיין מזידיטשוב, ר' גרשון אשקנזי (אב"ד קולומייא), ר' מרדכי זיסקינד מסטרין, ר' אליעזר זאב מבוטשעטש, ר' הרשל מרימנוב, ר' אהרן משה מבראד, ר' זאב וולף מלבוב. **מספריו:** **יאמרי קדוש**- דברי תורתו וסיפורי מעשיו המופלאים (הוצא ע"י תלמידו המובהק ר' בנימין זאב שענבלום מלבוב).

כאשר כבר זרחה אורו של רבינו הקדוש סיפר פעם אחת בזה הלשון: "אבי ז"ל היה בעל עגלה, ואח"כ חייט עני ודר בכפר, באותו כפר לא היו עשרה יהודים, כשנולדתי והוצרך אבי להכניס אותי בבריתו של אברהם אבינו ע"ה, היה אז בעניות גדולה, לא היה לו כלום להכין עבור סעודת ברית, וגם לא יכל לשכור עשרה אנשים מהעיר הסמוכה שיבואו אל הכפר לברית כמנהג הכפרים אז, מובן כי היה בצער מאוד על זה ולא ידע לשיטת עצות בנפשו. כבוא יום הברית הלך על הדרך שבין הכפר לעיר הסמוכה לראות אולי יש עובר אורח שיצטרף למניין, אבל לא ראה שום יהודי. חלפו השעות וכבר היה חצות היום ועוד לא היה מניין עשרה. התחיל אבי לבכות ולבקש מבורא עולם, שיזמין לו יהודים אחדים בכדי שיוכל לקיים המצווה הגדולה כדת. עודנו עומד בבקשתו והוא רואה מרחוק עגלה נוסעת ומתקרבת אליו, ומיד הכיר כי הנוסעים המה יהודים, וגם הנוסעים ראו שהוא עומד ובוכה, התקרבו אליו ושאלו: "מדוע אתה בוכה?". השיב להם: "נולד לי בן והיום עלי להכניסו בבריתו של אברהם אבינו ופה בכפר אין מניין, וגם אין לי כלום לצרכי סעודה". מיד אמרו לו: "אל תדאג, אנחנו מחותנים ונוסעים מהחתונה ויש איתנו כל מיני מתיקה וגם יי"ש לרוב, בתוכנו יש גם רב וגם מנגן. ובכן ניסע אצלך ונכניס את בנך בבריתו של אאע"ה, וגם נעשה סעודת ברית כיד המלך". וסיים רבינו: "הסנדק היה אברהם אבינו, הרב היה משה רבינו. המנגן היה דוד המלך ע"ה".

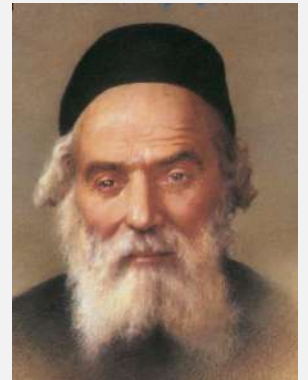
כשרבינו היה ילד כבן עשר שנים נכנס עם אביו לבית כנסת. הוא נעמד להתפלל את תפילת העמידה. היות והוא היה יותר נמוך מהשולחן, סבר אביו שהוא יצא לשחק בחוץ. יצאו כולם, סגרו את בית הכנסת, חיפשו אותו בכל מקום ולא מצאו. למחרת הגיעו בשעה שש בבוקר, כדי להתפלל את תפילת השחרית, וראו אותו כי עדיין נמצא בתפילת העמידה!

פעם אחת בערב יום הקדוש, בעת שהלך רבינו להתפלל מנחה, עמד תלמידו הרה"ק המקובל הרב יהודה צבי ברנדויין (הראשון) מסטרטין בעמוד בקרן מזרחית דרומית בהתלהבות ודבקות. באמצע רצה לשאוף טבק, ולא היה לו, והיה לו בלבול הדעת. ראה זאת חסיד אחד, הלך ומילא את קופסת הטבק שלו, והחיה את נפשו. אמר לו ר' יהודה צבי: "היות שעשית לי טובה, בעד זה אראה לך דבר אחד", ונתן מטפחתו בעיניו, וראה כי במקום שעמד שם רבינו היה עמוד אש עד לב השמים, וכל בית התפילה היה מלא נשמות אנשים נפטרם. החסיד התעלף מפחד ואימה. לקח הרה"ק ר' יהודה צבי את המטפחת ממנו, ושוב לא ראה עוד. (אור עולם, תולדות רבני)

מֵרֵן הַגָּאוֹן הַרְבֵּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר הַכֹּהֵן מֵרָאדִין זצ"ל: נולד בשנת ה'תקצ"ח (1838) בעיירה ז'טל. בגיל 10 עבר ללמוד בוויילנה ושם נודע לעילוי. בגיל 14 התייתם מאביו. לאחר נישואיו הראשונים התגורר בראדין על שולחם חותנו (שהיה גם אביו החורג). כיהן במשך תקופה קצרה כרבה של ראדין אולם רבינו התפטר מתפקידו. בשנת ה'תרכ"ט (1869) הקים את 'ישיבת ראדין' ועמד בראשה. מגדולי הפוסקים ובעלי המוסר. בשנת ה'תרל"ג (1873) כתב את ספרו 'ה'חפץ חיים' בעילום שם. התפרנס מחנות מכולת ובמכירת ספריו.

השתתף בייסוד אגודת ישראל ותמך בהקמת רשת בתי הספר לבנות 'בית יעקב'. כעבור שנים אחדות כתב את ספרו 'שמירת הלשון'. הספר 'משנה ברורה' התקבל כספר הלכה ברוב תפוצות ישראל בדור האחרון. משך כתיבתו ארך כ-25 שנים. הרב עבר ממקום למקום והכריז שם על ספריו, כאשר אף אחד לא ידע כי המוכר הוא המחבר. בנו העיד שימים שלמים אביו והוא ישבו יחד מהזריחה ועד השקיעה, ללא אוכל, כדי ללבן סוגיה אחת. לעתים פסיקת הלכה המופיעה בשורה אחת- ישבו עליה מספר ימים! הקים מערך הספקת מזון כשר לחיילים היהודים בצבא הפולני בכל מקום שהיו. הקים עם ר' חיים עוזר גרודזנסקי את 'ועד הישיבות'. על שמו קרויים רחובות רבים בישראל. גם הקיבוץ הדתי 'חפץ חיים' על שמו. נפטר ב-כ"ד אלול ה'תרצ"ג (1933). חי כ-95 שנים.

אביו: ר' אריה זאב כגן. **אמו:** מרת דבורשה. **נשותיו:** מרת פרידא (זיווג ראשון), מרת מרים פרידא (בת ר' הילל מלאפיס). **מרבתי:** ר' נחומקה מהורדנא. **מתלמידי:** הגאונים ר' אלחנן וסרמן הי"ד, ר' משה לודינסקי, בנו, ר' לייב, ר' אליהו דושניצר, ר' יוסף שלמה כהנמן, ר' מרדכי צוקרמן, ר' חיים יצחק חייקין. **ילדיו (זיווג ראשון):** ר' אריה לייב פופקא, מרת גיטל (נישאה לר' אהרון הכהן), מרת שרה (נישאה לר' צבי הירש לוינסון), אברהם (נפטר בצעירותו). **ילדיו (זיווג שני):** ר' אהרון (רב ביה"כ במונטריאול), מרת פייגא חיה (נישאה לר' מנחם מנדל זקס). **מספריו:** 'חפץ חיים שמירת הלשון יזכור למרים ישפת תמים ימשנה ברורה יושמרי ההלכה ימחנה ישראל- התנהגות חיילים יהודים בצבא הנכרי יליקוטי הלכות-סדר קודשים וזרעים בעיקר ישם עולם- ספר מוסר על לימוד סדר קודשים יפירוש על התורה יאגרות החפץ חיים ינדחי ישראל- חזרה בתשובה יאהבת חסד- מצוות שבין אדם לחברו (הלוואה, איסורי ריבית, הכנסת אורחים, ניחום אבלים ועוד) יתורת הבית יספר המצוות הקצר.

○ יפר ר' משה דבראשווילי זצ"ל, זקן חכמי יהדות גרוזיה, תלמיד ישיבת ראדין: "בשנות לימודי בישיבה, פעם אחת למדתי משמר בליל שישי, ועזבתי את בית-המדור בשעה מאוד מאוחרת ללכת לחדרי. בחוץ שרר קור עז ושלא כבד. עודני מממה לדרכי, לפתע הבחנתי מרחוק בדמות אדם ההולך ברחוב הלך ושוב כל הזמן. מראה זה של אדם המשוטט ברחוב בשעת ליל כה מאוחרת, כשהשגל יורד והקור עז כל כך, הטיל בי פחד של ממש, וכמעט החלטתי לסור תיכף על עקבותי חזרה לישיבה, אך בכל זאת התחזקתי והלכתי הלאה. כשהתקרבותי, ראיתי להפתעתי את 'החפץ חיים'!

כאשר הוא הבחין בי, הוא מיד גער בי: "באמצע הלילה? בקור כזה? לך מיד לחדר לישון!". רצתי לחדרי, בבית אחותו של ה'חפץ חיים", שהייתה מכלכלת אותי בכל. בבוקר סיפרתי לה את המעשה, ואז היא אמרה: "מה אתה מתפלאת? זה שלושה לילות שהוא מסתובב בחוץ, בקור ובשגל, ומחכה שהלבנה תתגלה כדי שיוכל לברך עליה". (מעובד מתוך 'אור דניאל')

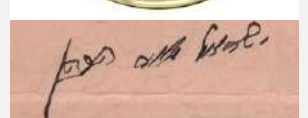

רבינו פעם אחת שמע שני סוחרים ביריד שעמדו בקור העז כדי למכור את סחורתם. האחד מחמת הקור אמר לשני: "אולי כדאי לחזור לביתנו? נוכל לבוא פעם אחרת. ענה חברו: "כדאי לסבול עוד שבועיים כאן, כדי לחיות אחר כך ברווח". זלגו עיני רבינו דמעות. ואמר לתלמידיו: "כך אנו צריכים לחוש בעולם הזה, שלמרות שיש קשיים גדולים כדאי להתאמץ בעולם הגשמי אשר הם כצל עובד להיות עבד ה' אמיתי כדי לחיות אח"כ בעולם הבא ולזכות לעולם שכולו טוב". (לבוש יוסף).

בעת שיצאה הלווייתו של ר' אברהם (בנו של רבינו, אשר חלק מחידושי תורה שחידש בבחרותו מובאים על ידי רבינו בספר 'ליקוטי הלכות') בדרכה לבית העלמין, עמד הצדיק ופתח בהספד על בנו: "בשנות השמד והגזירות ת"ח-ת"ט, בעת עלה חרון ה' על קהילות רבות. אלפי יהודים נהרגו על קידוש השם. באחת העיירות התגוררה אלמנה עם בנה היחיד שהיה יקר לה יותר מבבת עינה. הבית שבו התגוררו האשה ובנה היה בקצה העיירה. בשעה שפרצו שונאי ישראל ימ"ש לעיירה התנפלו על בית האלמנה ושחטו את בנה יחידה לעיניה". "עמדה האשה וכפיה פרשה לשמיים וכך אמרה:

"ריבון העולמים! בחזהו של כל אדם נטעת לב כדי שיאהב אותך. רק אני, שפחתך החוטאת, לא יכולתי לאהוב אותך בכל ליבי, מחצית האהבה הייתה לבני. עתה, לאחר שנעשה רצונך ובני נלקח ממני, שוב אוכל לאהוב אותך בכל ליבי!". "כל ימי", כך סיים רבינו את הספדו, "רציתי לאהוב את ה' בכל לבי. אולם אני בשר ודם ואב לילדים, ורחמי אב על בניו ואהבתו להם, טבע הוא באדם. עמדתי וחילקתי את האהבה לחלקים: חלק לילד זה וחלק לילד זה. ואת החלק הגדול חילקתי לה'. אולם עתה, משלקח הקב"ה ממני את אחד מילדי, הרי נשאר לי עוד חלק אחד של לבי לאהבתו יתברך".

רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל - נולד בכפר דשקאוויץ, מחוז הרודנה (בלארוס) בשנת ה'תרמ"ו (1886). בגיל 17 למד בישיבת נובהרדוק ונסמך באותה שנה להוראה ע"י ר' יחיאל מיכל אפשטיין (בעל "ערוך השולחן"). לאחר שנה עבר ללמוד בישיבת טלז ונודע כ"העילוי ממאסט". בגיל 20 עבר לווילנה כדי לקבל פטור מן הצבא. שם למד בישיבת ריימלעס. בשנת ה'תרע"ב (1911) נקרא לכהן כרבה ואב"ד של סמאליאן. משנת ה'תרע"ד (1913) כיהן כרב בסמאלאוויטש ומשנת ה'תרפ"ג (1922) כיהן כרבה של סלוצק.

בשנת ה'תרפ"ח (1928) כאשר התבקש לכהן כרבה של פתח-תקווה ביקש אשרת יציאה מרוסיה, ובעקבות כך הוא הואשם בפעילות מהפכנית. שנתיים לאחר מכן נשפט ונידון לחמש שנות עבודת פרך בסיביר. כעבור שנתיים שוחרר הודות למאמצים עצומים של רבנים, ביניהם הגאון ר' חיים עוזר, ונעשה הסכם בין ראש ממשלת גרמניה לבין סטאלין, לפיו גרמניה שחררה שישה אסירים קומוניסטים תמורתו. רק חמש שנים לאחר מכן שחררו הרוסים את שני הבנים הגדולים, שנשארו כעירבון, שהרב לא יוציא לעז על שלטונות רוסיה.

בשנת ה'תרצ"ג (1933) התמנה כדיין באנגליה ומשנת ה'תרצ"ה (1935) כיהן כאב"ד במשך כ-20 שנים. בשנת ה'תשי"א (1951) עלה לירושלים. ראש ישיבת סלבודקה בבני-ברק והיה אחד מראשי "ועד הישיבות". גאון אדיר. פנו אליו ע"מ שיציג את מועמדתו לכהונת הרב הראשי לארץ ישראל אך סירב. חי בדירה צנועה בבית-וגן. זכה בפרס ישראל. דיין. הרביץ תורה ברבים גם לבעלי בתים. נפטר ב-כ"ד אלול ה'תשל"ו (1976). חי כ-90 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים.

אביו: ר' מרדכי זלמן. **אשתו:** הרבנית רייזל (בתו של ר' ישראל יהונתן ירושלימסקי, אב"ד איהומן וחתנו של הרידב"ז מצפת). **ילדיו:** ר' משה, ר' יעקב דוד, פרופ' שמעון, ר' מנחם עזרא. **מרבתי:** ר' יוסף יוזל הורביץ (ה"סבא מנובהרדוק), ר' אליעזר גורדון, ר' חיים מבריסק. **מספריו:** יחזון יחזקאל - על התוספתא, על מסכת פסחים וזבחים. **ארץ ישראל** - נחלת עם ישראל. דיני ממונות הגדרת סוגיהם. מאמרים על אגדה.

בחודשי הסתיו של שנת ה'תרצ"ט (1938-9) שרר בכל רחבי אירופה שקט שלפני סערה. אולם למעשה היו אלה ימי צרות גדולות. התרחשו אז אירועים אנטישמיים כמו 'ליל הבדולח', ומצבם של היהודים הלך והידרדר. גרמניה הנאצית גירשה את כל אלפי היהודים נתיני פולין, שהתגוררו בתחומה אל מעבר לגבול בפתאומיות ובאכזריות רבה. באישון ליל העבירו אותם בכוח, בעזרת סרדיוטים (חיילים אכזריים) ומגלביהם, אל העיירה זבונשין אשר בפולין, שם נשארו חסרי כל תחת כיפת השמים הקודרת.

רבי משה לייב שניידר, ראש ישיבה נודע מפרנקפורט דמיין, הצליח להינצל מגזירת הגירוש, משום שאושפז בבית החולים המקומי בדיוק ביום המיועד להגלייתו. הצלתו הייתה זמנית בלבד, כי **ברגע שבו ישתחרר, היה צפוי בוודאות לגירוש מייד, כמו יתר אחיו ורעייו האומללים.**

בנו, שהיה באותה עת באנגליה, הגיע בבהלה לביתו של רבה של לונדון, הרב יחזקאל אברמסקי, וסיפר לו על הסכנה המיידית האורבת לאביו השוכב על מיטת חוליו. הרב הבין מיד את גודל הסכנה, והחליט לעשות כל מה שניתן, כדי להביא את הרב שניידר ללונדון במהירות האפשרית. הבעיה הייתה, ששלטונות אנגליה דרשו באותם ימים **ערבות מכל פליט שביקש להיכנס לארצם**, מאיזה קרוב משפחה מבוסס, שיוכל לערוב כי הפליט יתפרנס ממנו ולא ייפול למעמסה על שלטונות המדינה. הרב אברמסקי זכר, שבלונדון מתגורר שאר בשרו של הרב שניידר - יהודי אמיד וגם שומר מצוות - ופנה אליו באופן מידי, כדי שיחתום על הערבות הנחוצה, וכך יציל את הרב. אולם אותו קרוב משפחה השתמש משום מה מהערבות ודחה את העניין. הרב אברמסקי פנה אליו שוב ושוב וניסה לזרז, אבל האיש המשיך להשמיע תירוצים בנוסח "אני עסוק כרגע, אתפנה לך בעוד כמה ימים", והסכנה לגורלו של הרב שניידר, המתאושש ממחלתו בבית החולים בגרמניה, רק הלכה וגברה.

הגיע יום שישי. הרבנית אברמסקי הדליקה נרות שבת עשרים דקות לפני השקיעה כמנהג לונדון. הרב אברמסקי המתין שלושים דקות לאחר מכן, ועשר דקות לאחר השקיעה, ניגש למכשיר הטלפון בביתו וחייג אל אותו הגביר, קרוב משפחתו של הרב שניידר. משרתו הנכרי של הגביר הרים את השפופרת וענה. הוא הודיע לאדונו, כי רבה של לונדון נמצא מעבר לקו. הגביר לא האמין למשמע אזונו. הוא היה בטוח שמישהו חומד לו לצון, והורה למשרתו לחקור היטב, את מי שנמצא מעבר לקו. לאחר שהשתכנע שאכן מדובר ברב אברמסקי נטל לידו את השפופרת, ושמע את קולו של הרב, שאמר ללא שום הקדמה: **"כאשר אתייצב לפני בית דין של מעלה, וישאלו אותי מדוע חיללתי שבת בשיחה טלפונית, אצטדק לפניהם בתירוץ מספיק לחלוטין, ואומר שר' משה שניידר היה שרוי בסכנת נפשות של ממש, ואילו קרובו לא רצה לחתום על ההצהרה הנדרשת כדי להציל את חייו".** בטרם הספיק הגביר הנדהם להוציא מילה אחת מפיו, הניח הרב אברמסקי את השפופרת ליד מכשיר הטלפון, ולא החזירה אל כנה כדי למעט בחילול השבת. קרוב המשפחה הזדעזע ממעשהו של הרב אברמסקי, שזה עתה חילל שבת, והחל להבין את חומרת מצבו של הרב שניידר. **מיד כשהגיע מוצאי שבת, בטרם הבדיל על הכוס, כבר חתם הגביר על הצהרת ערבות, שבה הוא נוטל אחריות על שאר בשרו, הרב שניידר, ודאג להעביר אותה הלאה בבהילות לגורמים המטפלים בכך.**

רבי משה לייב שניידר הצליח להיחלץ מגרמניה הודות לאותה ערבות והגיע ללונדון, שבה ייסד **מחדש את ישיבתו שנקראה 'תורת אמת'. עשרות תלמידים באו לשמוע תורה מפיו**, חלקם תלמידיו לשעבר שלמדו אצלו בגרמניה. כאשר נקלעו לקשיי תקציב בשנות המלחמה הארוכות והקשות, נרתם הרב אברמסקי לתמוך בישיבה בכל כוחותיו ואף מעבר לכך. לימים, כאשר נשאל הרב אברמסקי מדוע חילל בעצמו את השבת ולא הניח את המלאכה למישהו אחר, השיב **באנחה כי חילול שבת במקום של פיקוח נפש, מוטל דווקא עליו כרב העיר ולא על אף אדם אחר.**

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה שהוא צילם או שקיבל
ממישהו ששהוא צילם ונתן לו את זכויות יוצרים
להשתמש בה ולא הוריד אותה מאתר באינטרנט, אנא
שלחו למייל

PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה **PnineZadikim@gmail.com**

כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
רפואת יהודה אריה בן רחל ברכה- רפואת הנפש ורפואת הגוף
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים, נחת יהודי מכל יוצאי חלציו וכן בחינוך הילדים